

Mareko

Doku naec ic Yohanenénj Yesuac hénaya meyec.

1 ¹Anutuac Naŋa, Kristo Yesuac buŋa suruc hiabia imuac hénihéniya. ²Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Yesaianénj yomuhuc oyec hezac; Ninna, neŋ ac weleŋ qeqena méliwa, walac hama guac héná memac. ³Ic mén baec kisiyaiguc qaczac iwac ewa imi yomuhuc; Iwac hénaya megic, iwac hénaya héimindiŋigic kondoŋa waŋu. ⁴Oyec hezac imuac séc, Yohanenénj baec kisiaiguc wininiyec. Wininima Anutunénj ic embac kápésicgina wai énécmimac niŋac ewa qeri meleŋ meleŋac ara zéau énécmima doku naec énécmiyec. ⁵Waŋu Yuda baec séc zéma Yerusalemiŋiguc tuŋ yanda kecŋic ieneŋ moczoŋ iwaru kemma kápésicgina zéaugic Yodan dokuiguc doku naec énécmiyec. ⁶Yohane i maleku kamele yaŋ zuacnénnec meyacgéŋic imi héima rikuŋa yaŋ séwéla néŋnec meyacgéŋic imi kembajaiguc zikima gaoc zéma morombazecac dokuya nema kecaŋec. ⁷Waŋu inénj yomuhuc zéma zéauyec; Andénaiguc hamac iwac kucyanénj ni nogiczac. Waŋu nidac imuhucyanénj sigéma iwac héná usuyawac hésaya hulacmaŋac séc qahac. ⁸Ni dokunénj naec énécmizua waŋu inénj hama Uŋa Téréyanénj naec énécmimac.

Yohanenénj Yesu doku naecmiyu Anutuac murunec héipuc ac mén mayec.

⁹Waŋu nalé mén suraiguc Yesu Galilaia Nazarete ama areŋa waima hayu, Yohanenénj Yodan dokuiguc doku naecmiyec. ¹⁰Waŋu doku igucnec éréyu imuarunec kurumeŋ aŋgéyu Uŋa imi kembo nei ésécnec wamma iwaru mayu héŋec. ¹¹Waŋu kurumeŋ igucnec ac ménj yomuhuc mayec; Gi nuac Naŋna, guac muru ewana kuneŋ yanda hezac. Guac niŋ ewa qerinanénj ségiségi yanda wanzac.

Biria miŋinanénj Yesu batucgéyec.

¹²Waŋu nalé imuaru Uŋanénj Yesu wagiru baec kisiaiguc keŋec. ¹³Waŋu baec kisiyaiguc siŋi kaiwe 40 keru Biria miŋinanénj batucgéyec. Waŋu hasénj yaŋ iniguc keru kua meme uŋa eneŋ galenagé migic kerec.

Yesunéŋ aiya hénima tohotoho ichéra hénima énépésiyeç.

¹⁴Waŋu Yohane hésa amaiguc opocgic kerec. Imuac andiaiguc Yesunéŋ Anutuac buŋa suruc hiabia zéauma zéauma Galilaia baeciguc keŋec.

¹⁵Waŋu inéŋ yomuhuc zéyeç; Nalé imi ducŋiyu Anutuac héŋgalen ama areŋa yanda hosucginu hazac imuac ewa qerigina melemma buŋa suruc hiabia imi ninzéŋgéçic.

¹⁶Kecma Yesunéŋ Galilaia doku konduŋ giŋgiŋa wagicma keŋec. Keŋu Simon zéma iwac munia Anderea iereŋ ufiggiria konduŋiguc gilima naŋic irirec. Ic éréhéç dac muna imi lambéc héréhéç ic, imuac niŋac ai imi mema keroc. ¹⁷Waŋu Yesunéŋ yomuhuc érézéma zéyeç; Hama ni méndacnéŋic ic embac héréhéç ai éréçmiwa. ¹⁸Zéyu imuarunec iereŋ ufiggira waima méndacmiyoc. ¹⁹Waŋu baec imuarunec komora méŋ kemma Zebedaioc naŋhéçera, Yakobo zéma munia Yohane iriru, iereŋ zéiciguc ufiggira qaligéma taroc. ²⁰Taric nalé sosola qahac ururuyu, maŋgocgira Zebedaioc zéma ai ic tosara énépésigic imi zéiciguc wai énéçmima méndacmiyoc.

Yesunéŋ uŋa biria méŋ nesiyec.

²¹Waŋu ieneŋ Kafanaum ama areŋa yandaiguc keŋgic. Kemma Yesunéŋ Sabata nalé téréya bec hayu toçgotocgo amaiguc emma ackuaçéc ku énéçmiyec. ²²Kuénéçmiyu niŋgic tanera imi hena acac kiwi ic éscéc qahac, néŋ ic kuc buŋa yandayaguc éscéc ku énéçmiyec. Imuac niŋ ic embac ieneŋ ac zézéyawac niŋac welicgéçic. ²³Waŋu nalé imuaru toçgotocgo amagina qeriaiguc ic uŋa biriaguc méŋ kerec. Waŋu inéŋ yomuhuc zéma qarec; ²⁴Yesu Nazarete ama areŋa igucnec, gi niniguc némac wammaŋ zé wanzaŋ? Gi nini mebiri néçnéçmimaŋ zé hazan? Ni ninzua gi méré, gi Anutuac ic téréya imi mia. ²⁵Imuhuc zéyu Yesunéŋ ac geriwiguc zémima zéyeç; Acga qaiyu ic iwarunec éréma kenna. ²⁶Imuhuc zéyu uŋa birianéŋ ic hérékeŋ héréha wammima qac biricbiric qacma éréma keŋec. ²⁷Éréma keŋu ic embac ieneŋ welicgéma eminiŋ qeminiŋ wamma zégic. Haka imi némac haka? Ku néççmiyu ninni tanera méŋ wanzaç. Imi sac qahac, kuha eŋeŋa, ic imi kuc buŋa yandayaguc. Uŋa biria ac énézéyu ieneŋ kuaya tohoanzu. ²⁸Waŋu iwac ac surucya imi Galilaia ama baec séc focdac séçgéðarec.

Yesunéŋ ic embac sasala hénima mehiaru énéçmiyec.

²⁹Waŋu toçgotocgo amagina waima kemma Yakobo zéma Yohane iriguc Simon zéma Anderea iorac amaiguc eŋgic. ³⁰Waŋu Simon howuhaya séwi geric wammiyu heyec. Waŋu Yesu amaiguc eŋu foc ézégic. ³¹Ézégic iwaru kemma mériaiguc késama méra miyu, séwi geric imi waimiyu yacma nene gumu énéçmiyec. ³²Waŋu kaiwe kiwa sima

hingaru ama siñiyec. Siñiyu ic hafiginaguc zéma ic uña biriaginaguc moczoŋ onagicma iwaru hagic. ³³Waņu ama areña yanda imuac hénaorin moczoŋ nagu kuayaiguc tocgédacgic. ³⁴Waņu inéŋ ic sasala hafi hénia héniaiguc mehiaru énécmiyec. Énécmima uña biria sasala momacnec nesi énécmiyu mama keŋgic. Waņu uña biria ieneŋ héniaya niŋgic, imuac niŋ héniaya ménda zéaumu niŋac neuŋ héiénécmiyec.

Yesunéŋ baec kisiaiguc welerec.

³⁵Siñunec yanda siñi bakia tarunec, Yesu imi yacma hiŋgacma baec kisiaiguc kemma welerec. ³⁶Weleru Simon zéma ic tosara i guc kecgic ieneŋ Yesu hocma keŋgic. ³⁷Kemma mihicŋima yomuhuc ézégic; Ic embac moczoŋnec guac hocgémma keczu. ³⁸Imuhuc zégic énézéma zéyec; Neñaŋ baec méŋu kenni. Kemma tauŋ tosara hosuc hosuc hezac séc lelecgéwiŋ. Lelecgéma imuaru momacnec neŋ ackuažéc zéaumaŋ. Ni imuac mia mayi. ³⁹Waņu inéŋ Galilaia ama séc lelecgéma tocgotocgo amaya amayaiguc ackuažéc énézéma ic embac tosara uña biriagina nesi énécmiyu mama keŋgic.

Ic méŋ wizi seliaguc mehiaruyec.

⁴⁰Waņu ic méŋ wizi seliagucnéŋ^a iwaru hama simiŋa héima welecma yomuhuc ézéyec; Ninna hia waņu, hia mehiaru némbésémaŋ. ⁴¹Imuhuc zéyu Yesunéŋ wésia kileŋ waņu méria suluma ic imi osima yomuhuc ézéyec; Ni imuac wanžua, hiaruna. ⁴²Imuhuc zéyu imuarunec lepra wizi selia imi waimiyu séwiya hia waŋec. ⁴³Waņu imuarunec Yesunéŋ ic imi mélima ac zézé selia yomuhuc wammima zéyec; ⁴⁴Ninzaŋ, gi imuac ac suruc ic méŋ ménda énézézésémaŋ. Gi deguc hofac oo ic iwac muru kemma ézéna hémmac. Waņu Mosenéŋ ackuažéc zéyec hezac ésécnec sese haimiyu Anutu héfac omiyu hémma ic eneŋ hafiga hiaruyec imi niŋtegicmu. ⁴⁵Waņu ic inéŋ kemma efianec zéauyu suruc imi sécgédacma keŋec. Waņu hénia imuac niŋ Yesu imi tauŋ séc winiŋu ménda kemma kecma séŋgaŋgeŋ baec kisiaiguc kerec. Keru kileŋdac ic embac ieneŋ néwéc néwécnec iwac muru hagic.

Yesunéŋ puriŋ ic méŋ mehiaruyec.

2 ¹Waņu ai meme tosara tecgéyu Yesunéŋ muŋguc Kafanaum ama areña yandaiguc kemma ama méŋiguc emma taru surucya saima keŋec. ²Waņu sasalanéŋ tocgéma ama kuaya qema naguya momacnec hézicgégic titiŋa qahac waŋec. Waņu inéŋ ackuažéc énézéyec. ³Waņu ic kemboŋ qahac ieneŋ ic hénia méria humumia méŋ huama iwaru hagic. ⁴Waņu ic embac sasalanéŋ hézicgégic hosuraiguc kemmuac séc qahac

^a 1:40 Kiwi tosaraiguc; lepra wizi.

waŋec. Imuac ama qahaiguc emma Yesu oruha igucnec ama bauya augic kifaja hicŋiyu, imuacnec hehe duŋa ic héna méria humumia heyec imi haigic hingarec. ⁵Hingaru Yesunéŋ ninzéŋ ninzéŋgina hémma ic héna méria humumia yomuhuc ézéyec; Naŋ, késpedesga waigénzua. ⁶Imuhuc zéyu héna acac kiwi ic tosara imuaru tacgic ieneŋ qeriginanéŋ yomuhuc niŋgic; ⁷Ic imi dimuhuc niŋac ac imuhuc zézac? Miŋ Kewu zébiri qébiri wammizac! Anutu qahac waŋu, ic méréneŋ mia késpedesnina hia waiwacnec? ⁸Imuhuc eminimma kecgic Yesunéŋ qeri uŋayaiguc focdac niŋtegitcma zéyec; Némac niŋ qeriginaiguc ac imuhucya zéninzu? ⁹Ic héna méria humumia ézéman zéma, némac acnéŋ efea wammac? Késpedesga waigénzua ac iminéŋ efea wammac me, Yacma hehega mema kenna, ac iminéŋ efea wammac? ¹⁰Icac Naŋa i baeciguc késpedesgina waimac niŋac kuc buŋaya yanda hemizac imi héŋtegitcma! Imuhuc zéma ic héna méria humumia yomuhuc ézéyec; ¹¹Ni gézézua, yacma hehe duŋga mema amagaiguc kenna. ¹²Imuhuc zéyu i imuarunec kicginaiguc yacma hehe duŋa mema keŋu ic ieneŋ welicgéma Anutu mepé qepési wammima zégic; Nini haka imuhucya ménda héŋaŋiŋ.

Yesunéŋ soukiwa meme ic Lewi héihéré wammiyec.

¹³Waŋu Yesunéŋ méŋgucnec konduŋ giŋgiŋanec kemma keŋec. Keŋu ic embac tuŋagucnéŋ iwaru hagic ackuazéac ku énécmiyec. ¹⁴Waŋu inéŋ imuacnec kemma Alfaioac naŋa Lewi soukiwa meme amaiguc taru hémma ézéyec; Hama méndacnéna imuhuc zéyu, inéŋ yacma méndacmima keŋec. ¹⁵Waŋu Yesunéŋ Lewiac amaiguc emma tarec. Waŋu soukiwa meme zéma biria meme sasalanéŋ Yesu méndacmima keŋgic imuac niŋ ieneŋ Yesu zéma tohotoho ichéra iniguc momacnec tacma nene negic. ¹⁶Waŋu Farisaio ic ionac héna acac kiwi ic tosara ieneŋ Yesu imi soukiwa meme zéma biria meme iniguc tacma nene neyu hémma tohotoho ichéra yomuhuc énézégic; Némac niŋac ic imi soukiwa meme zéma biria meme iniguc tacma nene nezac? ¹⁷Imuhuc zégic nimma Yesunéŋ yomuhuc zéma énézéyec; Ic hafigina qahac ieneŋ mehiahiau ic niŋac ménda waŋaŋzu, néŋ hafiginaguc ieneŋ mia imuac waŋaŋzu. Ni ic hiabia unurumaŋ zéma ménda mayi, néŋ késpedes ic unurumaŋ zéma mayi.

Yesuguc kecgic ieneŋ nene waima siacma welecmuac séc qahac.

¹⁸Yohaneac tohotoho ichéra zéma Farisaio ic ieneŋ nene zikima zéwelecma kecgic. Waŋu ic tosara ieneŋ Yesuaru hama yomuhuc qesimigic; Yohaneac tohotoho ichéra zéma Farisaio ic ionac tohotoho ichécgina ieneŋ nene zikima Anutuaru welecma keczu. Waŋu hénia némac niŋac guac tohotoho ichécgina ini imuhuc ménda wanzu? ¹⁹Zégic Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Ic qaŋ tosara ic méŋ embac memaŋ zé wanzac ic imiguc keczu

ieney dimuhuc nene zikima zéwelec wammu? Ienen i guc momacnec keczunec nene zikima zéwelec wammuc séc qahac. ²⁰Kecma ic embac mezac i késama kemmu nalé imuaru ienen nene zikima zéwelec wammu. ²¹Ménénén méné maleku walaha tegictegiraiguc maleku susuria qelia ménda haianzac. Imuhuc wambacnec maleku susuria qelianén wahala héréyu tegicma titiya yanda hicijimac. ²²Waņu ménénén méné waiņ doku qelia yaņ séwélanén gésé memeya wahalaiguc ménda tianzac. Imuhuc wambacnec waiņénén gésé imi hézuracgéyu waiņ zéma gésé momacnec birimaoc. Imuac waiņ qelia imi gésé qeliaiguc tianzac.

Sabata nalé téréyawac Miņina Yesu.

²³Sabata nalé téréya méniguc Yesu zéma tohotoho ichéra ienen wit ai namuņaguc héna komora méné heyu imuacnec méndacma kenjic. Kemma tohotoho ichéra ienen héla momac momac méraginanén mericgic. ²⁴Imuhuc waņgic Farisaio ic ienen Yesu yomuhuc ézégic; Inicna, némac niņ Sabata nalé téréyaiguc héna ac logizu? ²⁵Imuhuc zégic Yesunén melemma yomuhuc énézéyec; Dawidi zéma ichéra ienen nene niņ humuma imuaru haka waņgic imi ini ménda olomma niņanzu? ²⁶Inén hofac oo ic ionac eņeņagina Abiata iwac ai meme naléyaiguc Anutuac ama qeriaiguc emma samén téréya Anutuac buņa haihaiya imi mema neyec. Samén imi hofac oo ic ienen sac nemuac niņ zéénécmimia. Waņu inén ichéra momacnec énécmiyu negic. ²⁷Waņu muņguc énézéyec; Sabata nalé téréya imi ic embac onac niņ wamma zéyu hicijiyec. Waņu Sabata nalé téréya niņac wamma ic embac ménda mihicņi énécmiyec. ²⁸Imuac niņ Icac Naņa imi Sabata imuac Miņina keczac.

Yesunén Sabata nalé téréyaiguc ic méné mehiaruyec.

3 ¹Waņu inén muņguc tocgotocgo ama qeriaiguc eņec. Eņu imuaru ic méria séléc sélécgia méné tarec. ²Waņu ic tosanénén Yesu aciguc opocbiņ zé késpedesira hocma kecaņgic imuac niņac Sabata nalé téréyaiguc ic imi mehiarumac me imuhuc zéma hosuraiguc galeņ mema kecgcic. ³Kecgcic inén ic méria sélécgéyec i yomuhuc ézéyec; Yacma sugginaiguc nanna. ⁴Imuhuc zéma qesiéncmiyec; Némacnénén héna ac séciguc? Sabata nalé téréyaiguc iwawai hiabia wambiņ me iwawai biria wambiņ? Kecec imi mehiaruwiņ me qehumuwiņ? Imuhuc zéyu acgina qaiyec. ⁵Acgina qaiyu inén qeria biriyu hima iniru qeri seligina niņac ewaya birima goro waņu muņguc ic imuac ézéyec; Méraga suluna. Waņu suluyu méria hiaruyec. ⁶Waņu Farisaio ic ienen séņgaņgeņ hiņgacma imuaru Herodeac ichéra iniguc tocgéma dimuhuc wamma qehumuwiņ zéma sasaņgiaiguc eminiņgic.

Ic tuņ yanda Yesu méndacmigic.

⁷Imuhuc eminiņgic Yesunén tohotoho ichéra iniguc waima konduniguc kenjic. Waņu Galilaia baec igucnec ic tuņ yanda hama méndac

énécmiġic. ⁸ Waŋu Yuda, Yerusalem, Idumea, zéma Yodan nówéc igucnec, waŋu Tiro zéma Sidon ġiŋġiġira igucnec ic tuŋ yanda ieneŋ Yesu kiwi memeyawac buŋa nimma iwaru harégic. ⁹ Waŋu ic tuŋ yandanéŋ haréma épépéŋgéma elicgémiwu niŋac tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Zéic komoc ménġ hosucnaiguc mambéc tacmac. ¹⁰ Imi mia inéŋ ic sasala mehiaru énécmiyu hafi wiziginagucnéŋ héfacgé amuma méragina suluma osiwiŋ zé waŋġic imuac niŋ imuhuc zéyec. ¹¹ Waŋu uŋa biriaginaguc ieneŋ i héŋġic séc hénayaiguc mama hema kucnec qacma yomuhuc zéaŋġic; Gi Anutuac Naŋa. ¹² Waŋu inéŋ héniaŋa ménda zéaumu niŋac qetali énécmiaŋec.

Yesunéŋ tohotoho ichéra 12 énépésiyec.

¹³ Waŋu baec boŋa ménġiguc emma ichéra qerianéŋ énépésiaŋec ionac énézéyu iwaru hagic. ¹⁴ Hagic ic zaŋgéġina 12 énépésima ai buŋa qeénécmiyec. Imi mia i guc nalé séc kecġic méliénémiyu ackuažéc zéaumu niŋac énépésiyec. ¹⁵ Waŋu kuc buŋa qeénécmiyu mema kuwi nesi énécmimu niŋac énépésiyec. ¹⁶ Ic 12 énépésiyec imi yomuhuc; Simon (Qara qelia Petero zémiyec), ¹⁷ Zebedaioac naŋa Yakobo, Yakoboac munaya Yohane, (Iorac qacġira Boanege zéyec; Hénia imi parandaŋ naŋ héréra.) ¹⁸ waŋu Anderea, Filipino, Batolomaio, Mataio, Toma, Alfaioac naŋa Yakobo, Tadaio, Kanaan ic Simon,^b ¹⁹ zéma Yuda Karioto, waŋu inéŋ kecma Yesu andé qeyec.

Kuha yanda imi dimuacnec?

²⁰ Waŋu Yesunéŋ hama ama ménġac qeriaiguc eŋu ic tuŋ yandanéŋ ménġugucnec tocgégic. Imuac niŋac Yesu zéma tohotoho ichéra eŋacnec nene ménġ nemuac séc qahac waŋec. ²¹ Waŋu ic tosara ieneŋ Qeria sicsaoc wanzac imuhuc zégic sac taséhéra ieneŋ imi nimma késawiŋ zéma keŋġic. ²² Waŋu hénia acac kiwi ic Yerusalemnec mama hagic ieneŋ iwac niŋ yomuhuc zégic; Kuwic ionac kunéŋġina Beelzebunéŋ iwac qahaiguc eŋu iwac kucyanéŋ kuwic nesi énécmiaŋzac. ²³ Imuhuc zégic Yesunéŋ unuruma qelumbec ac yomuhuc zéma énézéyec; Biria miŋinanéŋ dimuhuc Biria miŋina nesimimac? ²⁴ Ic kewu ménġac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi, imuac ichéranéŋ héndéŋ héndéŋ waŋ amuanzuiguc iwac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi hia ménda naŋselimac. ²⁵ Waŋu ama ménġ imi imuac ic zéma iniŋ merahéra ieneŋ héndéŋ amuanzuiguc ama imi hia ménda naŋselimac. ²⁶ Waŋu Biria miŋinanéŋ yacma hažéc waŋamuma héndéŋ amuanzuiguc hia ménda naŋselimu, néŋ bec qahac wammu. ²⁷ Waŋu ic ménġnéŋ walac ic kawali ménda ziki mimaguc amayaiguc emma hinaya wagicmacac séc qahac. Walac ic kawali imi

^b 3:18 Qara ménġ imi Simon Zelote; Zeloteac hénia imi seliseli.

zikimimaguc hinaya wagicma memac. ²⁸Ni hélacnec énézéwa, ic onaru késpedescina zéma ac biria imi hia waiwaiya hezac. ²⁹Waņu ic méñnéñ Uņa Téréyawac zésure mimaciguc iwac késpedes imi waiwaiyawac séc ménda hezac. Késpedescya imi tetecgiya qahac hemacac hema kecmac. ³⁰Imi mia Yesuac niñ, Inéñ Qeriaiguc kuwic biria késa keczac, imuhuc zémigic ac imuhuc melemma énézéyec.

Yesuac neñgoc munahéra.

³¹Waņu neñgoc munahéra harédacma ama sombenjiguc namma ic méñ méligic emma qarec. ³²Qaru ic tuñ yanda leclecgémima tacgic ieneñ yomuhuc ézégic; Ninzañ, guac neñgocga zéma munahécgca ieneñ gi gémbiñ zé wanžu. ³³Imuhuc zégic inéñ melemma yomuhuc énézéyec; Méréñéñ nuac neñgoc munahécna wanžu? ³⁴Imuhuc zéma ic lelecgéma tacgic ionaru kic hima zéyec; Inicgic, nuac neñgoc dac munahécna youmi taczu. ³⁵Méñnéñ méñ Anutuac ackuazéc tohoanžu imi eneñ mia nuac nauñ munana zéma neñgocna wanžu.

Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imuac qelumbec ac.

4 ¹Waņu Yesunéñ konduj giñgiñaguc muñguc ackuazéc ku énécmiman zé hénima zéyec. Zéyu ic tuñ yanda iwaru haréma tocgégic. Imuac niñ inéñ zéic méñiguc emma kondujiguc tarec. Taru ic tuñ yanda ieneñ moczoñ baeciguc tacgic. ²Waņu inéñ qelumbec ac zéma iwawai sasala ku énécmiyec. Waņu ku énécmima yomuhuc zéyec; ³Énézéwa niñgic, ai ic méñnéñ iwawai gocmia himicmañ zé aiiguc keñec. ⁴Kemma qesayu, gocmia tosaraneñ hénaiguc mama héiyu nei eneñ haréma nedacgic. ⁵Waņu gocmia tosaraneñ hoc sira baec komocdia dac heheya imuaru héiyu qérawia focdac qema éréyec. Waņu imuaru baec sasala ménda heyec. ⁶Imuac niñac zalianéñ baec ménda késayacgéyu kaiwenéñ éréma qeyu humuyec. ⁷Waņu gocmia tosaraneñ ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc héiyu haséñnéñ yandima nezicgéyu héra ménda haiyec. ⁸Waņu gocmia tosaraneñ baec halécyaguc imuaru héiyu qérawia éréma nézéñgéma héra haiyu yandiyec. Yandiyu méñac 30, méñac 60, zéma méñac 100 mesaiyec. ⁹Waņu inéñ toroqema zéyec; Ic méñ gezawagucnéñ ac imi niñasarimac.

¹⁰Waņu ic embac opocma kendacgic eñeyanec taru tohotoho ichéra zéma tosara lelecgémima tacgic ieneñ qelumbec ac imuac hénia qesimigic. ¹¹Qesimigic inéñ énézéyec; Onac imi Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imuac ac saña zéasari énécmianžua. Waņu ic embac demin sēñgāñēñaguc keczu ionac imi iwawai moczoñ qelumbec aciguc énézéanžua. ¹²Imuhuc wamba, hémmu waņu hia ménda héñtegitmu. Nimmu waņu hia ménda niñtegitmu. Qahac waņu ieneñ ewa qerigina melenjic Anutunéñ késpedescina wai énécmiwacnec.

¹³Waŋu Yesunéŋ yomuhuc zéma énézéyec; Qelumbec ac zézua imuac hénia ménda ninzuiguc qelumbec ac sasala dimuhuc hia niŋtecgicmu?
¹⁴Ai icnéŋ gocmia qesazac imi Anutuac ackuažéc. ¹⁵Gocmia tosara héniaiguc héiyec sécyā imi yomuhuc; Ackuažéc niŋgic Biriā miŋinanéŋ foc haréma qerigina igucnec mema néŋgacanzac. ¹⁶Waŋu gocmia tosara hoc siraiŋuc héiyec imuac sécyā imi yomuhuc; Ackuažéc nimma ségiségi wamma focdac késaanzu. ¹⁷Waŋu qeriginaiguc zalia ménda hiŋgac késa yacgéyu nalé hotoŋa dac mema kecma ackuažéc imuac niŋac manam batuc me hazéc mihicŋima focdac bélaçgéma waianzu. ¹⁸Waŋu gocmia ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc héiyec imuhucyanéŋ ackuažéc ninzu, ¹⁹néŋ baecac niŋyéwécya, hinawac iwawai ikora zéma iwawai hénia héniaiwac siŋginanéŋ qeriginaiguc hiŋgacma ackuažéc imi héihumuyu héla ménda haianzac. ²⁰Waŋu gocmia baec halécyaiguc héiyec imuhucyanéŋ ackuažéc nimma késama héla 30, 60, zéma 100 imuhuc mesaima haianzu.

²¹Inéŋ muŋguc énézéma zéyec; Kifa imi kuzi me tatac duandiaiguc haiwiŋ zé mema haanzu? Imi zae qahaiguc ménda haianzu me?
²²Iwawai sasaŋgiaiguc hezac imi augic wininimacac musaŋgéyec. Waŋu iwawai sasaŋgiaiguc hezac imi augic hémmuac musaŋgéyec. ²³Ic méŋ gezawagucnéŋ ac imi niŋasarimac.

²⁴Waŋu inéŋ ac toroqema yomuhuc zéyec; Ini ac niŋanzu imi niŋgésimu. Eŋaoc ic embac ac néndéŋgé énécmima zéanzu imuac bakia sécyā liliŋgéyu nimmu. Waŋu imi sac qahac muŋguc toroqema énécmimac. ²⁵Méŋ iwawai hemizac inéŋ méŋ muŋguc memac. Waŋu méŋ ménda hemizaciguc imi komocdia dac hemizac imi wagiru qahac wammac.

²⁶Inéŋ muŋguc toroqema zéyec; Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi yomuhuc; Ic méŋnéŋ baec aiiguc iwawai gocmia qesaaŋzac. ²⁷Qesama siŋi kaiwe heyac waŋu gocmia imi nézéŋgéma éréanzac. Waŋu imuac hénia imi ménda niŋanzac. ²⁸Baec i eŋeyaocnec héla mihicŋianzac. Waŋu walac qérawia, andiaiguc merawa, andiaiguc héla haianzac. ²⁹Waŋu kecma héla waŋiyu imuarunec kuma héla meanzac. Imi mia héla memeyawac naléya ducŋiyu imuhuc waŋanzac.

³⁰Waŋu muŋguc toroqema zéyec; Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi dimuhuc éséc zéwa séçgémac? Zéasarimaŋ zé qelumbec ac dimuhucya zémaŋ? ³¹Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi saiwa ic gocmia imuhucya ésécnec. Baeciguc himicanzu imi komodia soroc. Ic gocmia tosara ionac mamayagina. ³²Waŋu baeciguc haini, hicŋi yandima icyā icyā hezu imi moczoŋ onogicma ic yanda wammac. Waŋu nei sawaiguc keczu ieneŋ haréma ic imuac amiaiguc haecgina hia haimu.

³³Yesunéŋ hia niŋasarimuac sécyawac qelumbec ac sasala zéma ackuažéc énézéyec. ³⁴Waŋu inéŋ ic embac ackuažéc énézémaŋ zé

qelumbec aciguc sac zéma énézéañec. Wañu tohotoho ichéra iniguc sac eñacnec kecma qelumbec ac imuac héniaya moczoñ zéasari énécmiañec.

Luhuc yandanéñ Yesuac kuaya tohoyec.

³⁵Wañu kaiwe imuarunec ama mari wañu, tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Neñañ konduj néwécgeñiguc kerenni. ³⁶Imuhuc zéyu, tohotoho ichéra ieneñ ic tuñ yanda ini méli énécmigic, Yesu bec zéiciguc emma taru, emma wagicma keñgic. Keñgic zéic tosara momacnec i guc keñgic. ³⁷Keñkegcic, luhuc kuney yanda méñnéñ haréma qeyu, sirinéñ zéic qeriaiguc hingacma kuaya qemañ zé wañec. ³⁸Wañu Yesu eñeya imi zéic andiaiguc gau heyec. Wañu tohotoho ichéra ieneñ mindima yomuhuc ézégic; Kiwi ic nini humuwiñ zé wanziñ imuac gi ewa éréhéc ménda wanzañ? ³⁹Imuhuc zégic inéñ yacma luhuc ac zémima konduj yomuhuc ézéyec; Gi néñ qema hena. Imuhuc zéyu luhucnéñ tecgéyu sirinéñ néñ qeyec. ⁴⁰Wañu inéñ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ini némac niñac zénéñgina imuhuc hirizac? Ini ninzéñ ninzéñgina méñ ménda kesa keczu? ⁴¹Wañu ieneñ zénéñgina kileñ hiriyu eminiñ qeminiñ wamma yomuhuc zégic; Ic imi némac ic wañu luhuc zéma konduj iereñ kuaya tohozaoc?

Yesunéñ ic uña biriyaguc méñ mehiaruyec.

5 ¹Wañu ieneñ konduj qericma néwécgeñ Gerasa^c baeciguc kereñgic. ²Keremma Yesunéñ zéic igucnec mayu, imuaru ic méñ uña biriyagucnéñ kic suañ namuña igucnec haréyu mihicñiyec. ³Ic iminéñ kic suañ namuñaiguc heyac wamma kecañec. Wañu méñnéñ méñ zikimimacac séc ménda wañec. Wañu inéñ señ hésa momacnec kileñdac metecgéañec. ⁴Hatac sasala señ hésanéñ dérécgéma iwawai yéwéria hena mériaiguc zikigic qeriañec. Wañu méñnéñ hia meselimiyu bénzéñ tacmacac séc qahac wañañec. ⁵Wañu siñi kaiwe séc kic suañ namuñaiguc me baec tewac tewaraiguc kecma qacma hocnéñ héricamuañec. ⁶Wañu ic inéñ Yesu lakecnec hémma usuñnec hama wéséyaiguc simiñ héimiyc. ⁷Imuhuc wamma inéñ selianec qacma zéyec; Anutu, Eñeña yandawac Naña Yesu, gi zéma ni imi nekac nekac, Anutuac qaraiguc meseli gémba ménda mebiri némbésémañ. ⁸Imi mia Yesunéñ bec, Uña biria, gi ic iwarunec éréma kenna, imuhuc ézéma zéyec imuac niñac imuhuc welerec. ⁹Weleru qesimiyec, Qacga méré? Qesiyu melemma zéyec; Nini sasalanéñ kecziñ imuac niñac qacna imi yaré ic tuña zéanzua. ¹⁰Imuhuc zéma seli seli wamma baec imuarunec ménda nesi énécmiyu kemmu niñ zéwelerec.

¹¹Wañu tewac tewara maréñaguc beric sasala yanda hosuru kegcic. ¹²Wañu kuwic ieneñ seli seli wamma Yesu welec migic, Beric ionaru

^c 5:1 Qara méñ; Gadara (Mat 8:28)

méli nénécmína kembiñ, wai nénécmína kemma ionac qeriginaiguc hiñgacbiñ. ¹³ Zégic inéñ hia zéma wai énécmiyu uña biria ieneñ ic iwarunec éréma kemma beric qeriginaiguc hiñgacgic. Hiñgacgic beric ieneñ usuñec kemma siaiguc hiñgacma konduñ qeriaiguc hiñgacdagic. Beric tuñaguc qétégina 2,000 ieneñ konduñ dokunéñ hoturu énécmiyu wésésé unudarec. ¹⁴ Unudaru beric galeñ ieneñ néñgacma kemma ic tosara ama areña yanda me ama areña komoraiguc kecgic ionac suruc wañ énécmigic ic ieneñ haka hicñiyec imi hémbiñ zéma hagic. ¹⁵ Hama Yesuac muru harédacma ic yaré ic tuñanéñ késa kerec imi héngic hiaruma malekuya héima taru zénéñgina hiriyec. ¹⁶ Wañu haka héngic ieneñ ic uña biriayaguc kerec iwaru haka imi dimuhuc hicñiyec imuac ac suruc énézéma bericac ac suruc imi momacnec énézégic. ¹⁷ Zégic ic eneñ Yesu baecgina waima kemmac niñac hénima welecmigic. ¹⁸ Welecmigic Yesu zéiciguc enu ic uña biriayaguc kerec inéñ méndacmima kemmañ zé welecmiyec. ¹⁹ Weleru inéñ qetali mima yomuhuc ézéyec; Gi sac taséhéçga ionac niñac wamma amagaiguc kemma Anutu Eñeñanéñ goi héihéi dimuhuc wañgémma némac ai megénzác imuac ac suruc énézéwésémañ. ²⁰ Imuhuc zéyu ic imi waima kemma Yesunéñ dimuhuc wammiyec imuac ac suruc Dekapoli ama komoc komoc séc zéauma zéauma keñu nimma welicgégic.

Embac méñnéñ ninzégéma Yesuac malekuya késama hiaruyec.

²¹ Wañu Yesu imi zéic komoraiguc konduñ qericma muñguc néwéciguc kemma doku giñgiñaguc taru ic sasalanéñ iwaru tocgégic. ²² Wañu tocgotocgo ama galeñ méñ qara Yairo inéñ hama i hémma héniaiguc sicgémiyec. ²³ Sicgémima seli seli wamma welec mima zéyec; Nuac béracna komora imi humumañ zé wanzác. Hama méraga iwac qahaiguc haina hafiya hiaruyu kecmac. ²⁴ Imuhuc weleru Yesunéñ i guc keñic ic sasala yanda ieneñ méndacma hofac hofac amuma kemma osigic. ²⁵ Wañu embac méñ sacya mayecac mama keru hafiyawac yawuña imi 12 wañec. ²⁶ Wañu mehiahiaru ic sasalanéñ mebiçigic qenzeñ manzeñ qema kecañec. Keru imuac boñawac iwawai iwaru hemiyec imi moczoñ énécmiyu qahac wandarec. Wañu hafiya ménda efiyec, néñ muñguc yéwériyec. ²⁷ Wañu embac inéñ Yesuac suruc nimma imuarunec sugcinaiguc haréma iwac andia igucnec malekuya osiyec. ²⁸ Osima yomuhuc zéma niñec; Malekuya sac késawa hia hiaru némmac. ²⁹ Imuhuc wañu imuarunec sacya focdac zicgéyu iwac qeriaiguc hafi biria heyec imi hiaruyu niñec. ³⁰ Wañu Yesunéñ kuhanéñ ai meyu ewa qerianéñ focdac nimma sugcina igucnec lilingéma zéyec; Mérenéñ malekuna osizac? ³¹ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra eneñ yomuhuc ézégic; Ic sasala yanda eneñ lelecgé gémma nañgic hénzañ, wañu némac niñac Mérenéñ nosizac zézañ? ³² Wañu Yesunéñ ic méñ haka imuhuc wañec i hémmañ zé kic hiyu keñha wañunec nañec. ³³ Imuhuc qesimanec nañu embac imi séwiyaguc haka

hicniyec imi nimma zénéŋa hiriyu iwaru hama héniaiguc siggéma ac suruc moczoŋ hélacnec zéauyec. ³⁴Zéauyu inéŋ yomuhuc ézéyec; Bérac, ninzénŋ ninzénŋganéŋ mehiaru génzac. Ewa bénzénŋ nimma kenna, qenzéŋ manzénŋga igucnec hulacgénzua.

Yesunéŋ embac komoc méŋ humuc igucnec meqeliyec.

³⁵Embac ac imuhuc ézéma nanunec tocgotocgo ama galeŋ iwac ama igucnec ic tosara hama zégic; Béracga bec humuzac. Némac niŋ kiwi ic yéwéri munguc mikecbésémaŋ? ³⁶Zégic Yesunéŋ acgina gezacnec sac eŋ nimma tocgotocgo ama galeŋ yomuhuc ézéyec; Zénéŋga ménda hiriyu, eŋ ninzénŋgénéa. ³⁷Imuhuc zéma tosara ménda méndacmimu niŋac neun héiéncmima Petero, Yakobo, zéma Yakoboac munaya Yohane sac onagiru keŋgic. ³⁸Kemma tocgotocgo ama galeŋac amayaiguc emma iniru ic embac ieneŋ qeweloŋ yanda wamma zésiác wamma kecgic. ³⁹Siacma kecgic suginaiguc kemma énézéyec; Ini némac niŋ zésiác yanda waŋkeczu? Embac merac imi ménda humuzac, néŋ gauya hezac. ⁴⁰Imuhuc zéyu ieneŋ desimigic. Waŋu énézéyu hiŋgadacgic neŋgoc maŋgocya zéma tosara i guc kecgic imi onagiru embac merac heyec imuaru kereŋgic. ⁴¹Keremma embac merac iwac méria késama zéyec; Talita koun. (Neŋaŋ aciguc hénia imi yomuhuc; Embac merac gézézua, yacna.) ⁴²Zéyu imuarunec embac merac yacma keŋkeŋ haha waŋec. (Embac merac iwac yawuŋa imi 12 waŋec.) Waŋu ieneŋ kileŋ yanda welicgégic. ⁴³Welicgégic Yesunéŋ ic ménda énézému niŋac neun héiéncmiyec. Waŋu embac merac nene migic nematic niŋac énézéyec.

Naẏarete ic embac ieneŋ Yesu eeya ménda héigic.

6 ¹Waŋu inéŋ baec imi waima eŋeya tauŋaiguc keŋec. Waŋu tohotoho ichéra i méndacmima keŋgic. ²Kemma keru Sabata nalé téréya waŋu tocgotocgo amaiguc emma ac hénima ku énécmiyec. Waŋu ic sasala ieneŋ iwac ackuazéc nimma welicgéma zégic; Niniŋ imi dimuacnec meyec? Niniŋ hemizac imi némac niniŋ? Waŋu mérianéŋ haka méréra icnéŋ ménda memeya momacnec meanzac imi némac haka? ³Ic imi mericqe ic, Mariawac naŋa, Yakobo, Yose, Yuda zéma Simon ionac dacgina, imi hélacnec qahac me? Waŋu iwac nauŋhéra you neŋaŋguc ménda kecziŋ? Imuhuc zéma niŋgic biriyc. ⁴Imuhuc zégic Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Anutuac tiliŋ tiliŋ ic méŋ imi eŋeya tauŋ ichéra zéma sac taséhéra zéma ama momachéra sac mianéŋ ménda mepési mianzu. ⁵Waŋu imuaru haka icnéŋ ménda memeya méŋ ménda meyec, néŋ ic hafiginaguc éréhécdac sac mérayanéŋ haima mehiaru énécmiyec. ⁶Waŋu ionac ninzénŋ ninzénŋgina qahac imuac niŋac welicgéyec.

Yesunéŋ tohotoho ichéra 12 méli énécmiyec.

Welicgéma ama séc lelecgéma ku énécmiyec. ⁷Yesunéŋ tohotoho ichéra 12 unuruma éréhéc éréhéc méli énécmima uŋa biria nesi énécmimu

niñac kuc buña énécmiyec. ⁸ Wañu Yesunéñ zézé seli ac selianec énézéma zéyec; Keñha wambiñ zéma tacgina sac mema kemmu. Héna mauñ me gésé me konoñiguc soukiwa imi ménda mema kemmu. ⁹ Wañu héna usugina imi hia haima zikimu. Wañu maleku saméña méñ ménda mema kemmu. ¹⁰ Imuhuc zéma énézéyec; Baec méniguc keremma ama geric méniguc emmuiguc imuaru tacyac wañkecmu, wañu baec méñu kembin zémaguc ama geric imi waimu. ¹¹ Ama méñ ala ménda wañ énécmima acgina ménda nimmuiguc, héna usugina tawéyaiguc seitotoñ tacmac imi qegic mayu kemmu. Wañu ieneñ onac hakagina imi hémma niñasarimu. ¹² Zéyu tecgéyu ieneñ kemma ic embac qerigina melemmu niñac ackuazéc zéau énécmigic. ¹³ Wañu ieneñ uña biria sasala nesi énécmima ic embac hafaginaguc sasala haléc naec énécmima mehiaru énécmigic.

Yesunéñ kuha yandaguc ai meyu surucya saima keñec.

¹⁴ Yesuac qac buña imi saima keñkecma ic kewu Herodearu haréyu niñec. Wañu ic tosananéñ yomuhuc zégic; Yohane doku naec énécmiyec i Anutunéñ humuc igucnec meqelimiyyu yarec imuac niñ i Kuha yandanéñ ai imuhucya meanzac. ¹⁵ Ic tosananéñ zégic; Ic imi Elia. Wañu tosananéñ yomuhuc zégic; Imi Anutuac kua meme ic becnecc kecgc imuhucya. ¹⁶ Wañu Herodenéñ nimma yomuhuc zéyec; Yohane déméña qeriri i humuc igucnec meqelimiyyu yacma keczac. ¹⁷^{17a} Becnec Herodenéñ munaya Filipino iwac iniña Herodia wagirec. ¹⁸ Wagiru Yohanenéñ Herode yomuhuc ézéyec; Gi munagawac iniña menec imi héna ac logi logiya wanzac. ^{17b} Imuhuc zéyu Herode eñeyaoc embac iwac niñac wamma téñgñ ichéra énézéyu Yohane késama dérécgéma hésa amaiguc opocgc. ¹⁹ Opocgc Herodianéñ Yohaneac qeri biric nimma qehumumañ zéma zéniñec, néñ osiyec. ²⁰ Imi mia Herodenéñ Yohaneac ic solaña, ic téréya imuhuc zéma zénéña hiriyu galeñgé miañec. Wañu kuaya igucnec ac niñu qeria imi yéwériañec. Wañu iwac ackuazécya imi siña nimma niñañec hénia imuac niñac osiyec. ²¹ Wañu kecma nalé hia méñ hayec. Herode inéñ eñeya hicñi hicñi naléya hayu ic kewuhéra zéma yaré ic ionac galeñhéra zéma Galilaia baec igucnec ic eñeña qutulañgé énécmidaru weleñ qeque ichéra eneñ nene doku oma gumu énécmigic. ²² Énécmiyyu Herodiawac béracyanéñ ionac muru emma wéséginaiguc legic hiriyyec. Hiriyu Herode zéma ichéra ieneñ hémma ségiségi wañgic. Wañu Herodenéñ embac meracwac yomuhuc zéma ézéyec; Singawac iwawai méñ niñac zéma qesina neñ hia gémmañ. ²³ Imuhuc zéma ac selianec zikima ézéyec; Iwawai méñac méñ qesina nuac héñgaleñ ama areña yanda imi suc igucnec hia méndémma gémmañac séc. ²⁴ Imuhuc zéyu inéñ kemma neñgocya qesimiyec; Ni némac iwawai niñac qesimimañ? Zéyu neñgocyanéñ ézéyec; Doku naec ic Yohaneac oruha niñac ézéna. ²⁵ Imuhuc zéyu embac merac inéñ ara mema focdac

ic kewuac muru kemma zéyec; Gi degucmi doku naec haka ic Yohaneac orucya zéiciguc haima nénna. ²⁶Imuhuc zéyu ic kewu imi qeria muṅguc yanda yéwériyec. Waṅu eṅeya zézé seliseliawac zéma ichéra i guc momacnec tacgic ionac niṅac qahac zéman zé osiyec. ²⁷Waṅu inéṅ focdac yaré ic mén keṅ Yohaneac oruha mehamac niṅac ézéma méliyu inéṅ kemma hésa ama qeriaiguc Yohaneac déméṅa qerirec. ²⁸Qericma orucya zéiciguc haima mema hama embac merac miyu embac meracnéṅ neṅgocya miyec. ²⁹Waṅu Yohaneac tohotoho ichéra suruc imi nimma hama qamocya mema kemma hoc kifañguc haigic.

Yesunéṅ ic zaṅgégina 5,000 nene gumu énécmiyec.

³⁰Waṅu Yesuac Méliméli ic ieneṅ liliṅgéma hama Yesuaru tocgéma wawaṅ memegina zéma ackua zéc ku énécmigic imuac surucya ézégic. ³¹Waṅu ic embac sasalanéṅ keṅha waṅgic nene nemuac séc qahac waṅec imuac niṅ inéṅ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ini eṅacnec éléṅ hagic baec kisiaiguc kenni, kemma bénzéṅ tachiarugic. ³²Waṅu eṅacnec éléṅ zéiciguc emma baec kisiaiguc keṅgic. ³³Keṅgic sasalanéṅ inictegicma ama areṅa kuneṅ kuneṅ séc unuruma baec héna usuṅnec kemma imuaru walac kereṅdacgic. ³⁴Kereṅdacgic Yesunéṅ hama ic embac sasala yanda iniru rama galéṅgina qahac tanec kecgcic ewa biric wamma iwawai sasala ku énécmiyec. ³⁵Kuénécmiyu bec kaiwe kiwa sima hiṅgacmaṅ zé waṅec. Waṅu tohotoho ichéra ieneṅ iwaru kemma zégic; Baec yomi baec kisiaiguc lakec kecni kaiwe kiwa bec sima hiṅgacmaṅ zé wanzac. ³⁶Imuac méli énécmiama ama komoc komociguc me ama lelec lelec taczac imuaru kemma eṅaoc nenegina mihiçṅima boṅa mema nemu. ³⁷Zégic yomuhuc énézéyec; Eṅaoc gumu énécmigic nemu. Imuhuc énézéyu zégic; Nini kemma saméṅ 200 Denarionac^d sécyā boṅa mema hama gumu énécmiwiṅ niṅac zézaṅ? ³⁸Zégic inéṅ énézéyec; Saméṅ dahec késa keczu imuac keṅ héṅgic. Zéyu ieneṅ keṅ hémma ézégic; Saméṅ méra mén zéma konduṅ yaṅ éréhéc he nénécmizac. ³⁹Zégic Yesunéṅ luluc téṅgiṅ téṅgiṅaiguc tuṅa tuṅa tacmu niṅac areṅgé énécmiyec. ⁴⁰Areṅgé énécmiyu tuṅ mén 100, tuṅ mén 50 imuhuc imuhuc tacma keṅgic. ⁴¹Waṅu saméṅ méra mén zéma lambéc éréhéc mema kurumeṅgic hiyu eṅu Anutuac mériaṅ niṅac welerec. Welecma saméṅ kuma tohotoho ichéra énécmiyu ieneṅ méndémma énécmigic. Waṅu imuhucyanec konduṅ yaṅ momacnec méndémma énécmigic. ⁴²Énécmigic ieneṅ moczoṅ negic sécgé énécmiyec. ⁴³Waṅu saméṅ bororoṅa zéma konduṅ yaṅ tasia tac keṅec imi mema neṅgeṅ yanda 12iguc tigic kuagina qedarec. ⁴⁴Waṅu saméṅ negic imi ic ionacnec sac qétégina oloṅgic 5,000 waṅec.

^d 6:37 Denarion momacguc imi ic ménac ai meme momacgucac ai boṅa, imuac maso 8 imuac ai boṅa sécyā wanzac.

**Yesunéŋ konduŋ qahaiguc
tima tima keŋec.**

⁴⁵Waŋu Yesunéŋ tohotoho ichéra zéiciguc emma néwécgeŋ Betsaida baec kisiaiguc walac hénima kemmu niŋac focdac wai énécmiyu kemma kecgic eŋeya imi ic embac onopocma naŋkerec. ⁴⁶Naŋkecma onopodaru kendacgic inéŋ zéwelecmāŋ zé baec boŋaiguc eŋeyanec eŋec. ⁴⁷Waŋu ama hénima siŋiyu zéic imi konduŋ doku namuŋaiguc kereŋu i eŋeyanec baeciguc kerec. ⁴⁸Waŋu luhuc yandanéŋ qeyu Yesu tohotoho ichéra ieneŋ zéic puli qema ai yanda mema tacgic niŋtegirec. Waŋu ama giaŋimaŋ zé waŋu Yesunéŋ doku qahaiguc tima tima keŋkecma ic hosucgé énécmima onogicmaŋ zé waŋec. ⁴⁹Waŋu doku qahaiguc keŋu ieneŋ hémma Kuwic mia imuhuc zéma qac sambigégic. ⁵⁰(Ieneŋ momac yanda i hémma zénéŋgina hiriyec imuac niŋac imuhuc waŋgic.) Qacgic inéŋ focdac ac hénima énézéyec; Qerigina bénzéŋ heyu, yomi neŋ mia. Zénéŋgina ménda hiriyu. ⁵¹Imuhuc zéma zéic qeriaiguc ionac muru eŋu luhucnéŋ néŋ qema qahac waŋec. Waŋu ieneŋ kileŋ yanda aurima welicégic. ⁵²Imi mia nene gumu énécmiyec imuac hénia ménda niŋasarigic ewa qerigina sipacgémanec heyu imuhuc aurigic.

⁵³Waŋu konduŋ qericma ogicdacma Genesarete baeciguc harédacma zéic zikigic tarec. ⁵⁴Taru zéic igucnec magic ic embac ieneŋ focdac Yesu héŋteggic. ⁵⁵Héŋteggicma ama séc usuŋnec kemma ic hafiginaguc tataciguc haima hua énécmima imuaru me imuaru kereciguc qesinimma keŋgic. ⁵⁶Waŋu inéŋ ama areŋa yanda me ama areŋa yandaiguc kereŋdaru ic hafiginaguc nénnagémba sombeŋiguc haigic hegic, malekuya susuria késamu niŋac qesimigic. Waŋu késagic séc hiarudacgic.

Iwawai hiabia zéma iwawai biria.

7 ¹Waŋu Farisaio zéma hénia acac kiwi ic tosara Yerusalemnec harégic ieneŋ Yesuaru tocgégic. ²Tocgéma iwac tohotoho ichéra tosara ieneŋ méragina ménda zuacma saméŋ negic inicgic. ³(Farisaio ic zéma Yuda ic ieneŋ moczoŋ yandahécgina ionac haka silic tohoma méragina ménda zuacmaguc nene ménda neaŋgic. ⁴Waŋu nénnagémba sombeŋ igucnec liliŋgéma hama méragina ménda zuacmaguc nene ménda neaŋgic. Waŋu yandahécgina ionac haka tosara momacnec késakecma méndacaŋgic imi yomuhuc; Sokoc, kasoŋ, kewuc nomuŋ, zéic, zéma hehe tatic me zae zuaczuara.) ⁵Waŋu Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic ieneŋ Yesu yomuhuc qesimigic; Némac niŋ tohotoho ichécga ieneŋ yanda hécnina ionac haka silic imi ménda tohoma méragina ménda zuacma saméŋ imi nezu? ⁶Zégic inéŋ yomuhuc énézéyec; Yesaianéŋ ikoc ic onac niŋ mia ac sécya imi yomuhuc andiawac zéyec; Hénia oriŋ yomi kua taséginanéŋ sac mepési néŋanzu, néŋ qeriginanéŋ lakec heanzac. ⁷Waŋu ic eŋaŋ

héna acac kuamuma ni imi eŋ mepési néŋanŋu. ⁸Ini Anutuac héna ac waigic mayu ic eŋaŋ haka silic késakecanŋu. ⁹Imuhuc zéma toroqema zéyec; Eŋaŋ haka silicgina imi tohoma kecmu niŋac Anutuac héna ac imi hiabianec andé qeanŋu. ¹⁰Mosenéŋ ac yomuhuc zéyec; Gi neŋgoc maŋgoc éréhécgá eegira héiwésémaŋ. Waŋu mén i neŋgoc maŋgoc éréhécyá zébiri érécmimac imi qegic humumac. ¹¹Waŋu ini yomuhuc zéanŋu; Ic mén neŋgoc maŋgocya iorac iwawai mén érécmimaŋ zé osizaciguc Anutuac buŋa zéma érézémac. ¹²Waŋu ac imi meselima neŋgoc maŋgoc haleŋ hai érécmimia imuac neuŋ héiénécmianŋu. ¹³Imuhuc wamma yanda ionac haka silic imi tétécgéma Anutuac ackuazéc héfacgéanŋu. Waŋu ini haka imuhucya sasala waŋanŋu.

¹⁴Imuhuc zéma muŋguc ic embac tuŋginaguc imi unuruma énézéyec; Ini moczoŋ énézéwa niŋgic. Nimma ac yomi niŋtegicmu. ¹⁵Iwawai mén negic hiŋgacanzac iminéŋ ménda mebiri énécmianzac, néŋ qerigina igucnec iwawai éréanzac iminéŋ mebiri énécmianzac. ¹⁶Méŋnéŋ mén gezacginaguc eneŋ ac imi niŋtegicmu. ¹⁷Waŋu inéŋ ic embac wai énécmima imuac andiaiguc ama méŋiguc eŋec. Eŋu tohotoho ichéra ieneŋ qelumbec ac imuac qesimigic. ¹⁸Qesimigic énézéyec; Ini momacnec ménda niŋasarizu? Iwawai negic toméŋginaiguc hiŋgacanzac iminéŋ ic hia ménda mebirianzac hénia imi ini ménda niŋasarizu? ¹⁹Waŋu iminéŋ ewa qeriginaiguc ménda hiŋgacanzac, néŋ toméŋginaiguc hiŋgaru gésiyu maanzac. Imuhuc zéma Yesunéŋ nene hénia hénia imi moczoŋ hia newiŋac séc zéma hénia imi zéseliyec. ²⁰Waŋu mén yomuhuc toroqema zéyec; Qerigina igucnec iwawai éréanzac iminéŋ mebiri énécmianzac. ²¹Ic qerigina igucnec ninéŋ biria éréanzac imi yomuhuc; Kaisero ai, kowu nene, euqeqe, ²²embac mewai, hémbaoc, qeri biric, ikoc, siŋ biria, kic séséc, andé ac, séwi eŋeŋ, kaiŋziliweŋ. ²³Iwawai biria imi moczoŋ ic qerigina igucnec éréma ic mebiri énécmianzac.

Siropoinikia embac iwac ninzéŋ ninzéŋa.

²⁴Waŋu inéŋ yacma ama baec imi waima Tiro ama areŋa yandaiguc kemma ama ménac qeriaiguc eŋec. Emma imuhucgeŋ taczac imi ic méŋnéŋ mén ménda nimmacac niŋec, néŋ sasangia kekerawac séc ménda waŋec. ²⁵Eŋu imuarunec embac mén bérara uŋa birianéŋ késayec iminéŋ surucya nimma focdac haréma iwac muru simiŋ héimiyec. ²⁶Embac imi Girik embac, Sirofoinikia ic ionac sac kiticgina. Waŋu bérara uŋa biria nesimimac niŋac welecmiyec. ²⁷Welecmiyu yomuhuc ézéyec; Waina nambérac hécna ieneŋ walac negic sécgémac. Ionac nene imi onagicma kazu ionac gilimaŋ iminéŋ hiabia qahac. ²⁸Imuhuc zéyu melemma ézéyec; Miŋ Kewuna, imi hélacnec! Waŋu kazu ieneŋ acguc zae duandiaiguc nambérac ieneŋ nene negic bororoŋa mayu neanŋu. ²⁹Imuhuc zéyu Yesunéŋ yomuhuc ézéyec; Ac imuhuc zézanŋ imuac niŋ

hia lilingéma kenna, uŋa birianéŋ béracga bec waimizac. ³⁰Zéyu embac imi lilingéma kemma héŋu uŋa birianéŋ bec waimiyu béracya imi heheyaiguc bénzénŋ heyec.

Ic gezac héhéŋa ménŋ mehiaruyec.

³¹Waŋu Yesu i Tiro ama areŋa yanda imi waima Sidon ama areŋa yanda namuŋanec qericma kemma Dekapoli baec qericma Galilaia kondunŋiguc keŋec. ³²Imuaru kereŋu ic tosara ieneŋ ic ménŋ gezawa héhéŋgia zéma ara hia ménda zéaŋec imi Yesuac muru wagicma hama mérianéŋ haimimac niŋac welecmigic. ³³Welec migic ic imi wagicma wai énécmima ekacnec sura ménŋ kemma méria merawanéŋ gezawaiguc néwéc néwéc haimaguc sépécgéma ezelaŋa osiyec. ³⁴Osimá kurumeŋiguc hiyu eŋu wéséséya héima, Efata! zéma ézéyec, ac imuac hénia imi ‘Béréŋgéna!’. ³⁵Zéyu gezawa béréŋgéyec, waŋu ezelaŋa hularu ac didiŋanec zéyec. ³⁶Waŋu Yesunéŋ suruc imi ménda zéaumu niŋac neuy héiéénécmiyec. Waŋu muŋguc muŋguc qetali énécmiyec, néŋ ieneŋ muŋguc muŋguc kileŋdac zéau énécmigic keŋec. ³⁷Ieneŋ kileŋ welicgéma yomuhuc zégic; Iwawai moczoŋ yanda hia mehiaruanzac. Gezac héhéŋ meyu ac niŋanzu, waŋu acgina qahac meyu ac zéanzu.

Yesunéŋ ic 4,000 nene gumu énécmiyec.

8 ¹Nalé imuaru muŋguc ic tuŋ yanda iwaru tocgéma nene qahac kecgic. Yesunéŋ tohotoho ichéra unuruma énézéyec; ²Ic embac ieneŋ ai meme haréwéc niguc keczu. Waŋu nene ménŋ ménda he énécmizac. Imuac niŋ ni ic ionac wéséna wanzac. ³Waŋu tosara ieneŋ lakecnec hagic imuac niŋ yaka niŋ humugicguc eŋ amaginaiguc méli énécmiwa hénaiŋguc kemma qiritic unuwac niŋac. ⁴Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneŋ melemma zégic; Baec kisia yomuaru mérénéŋ dimuacnec nene saméŋ sécgina hia mihicŋima gumu énécmimac? ⁵Imuhuc zégic qesiénécmima zéyec; Onaru héná maunŋ dahec he énécmizac? Zéyu melemma 7 zégic. ⁶Zégic nimma areŋgé énécmiyu baeciguc mama tacgic maunŋ qétéya 7 mema ewa hia ac ézémaguc énécmimu niŋac kuma tohotoho ichéra énécmiyu tohotoho ichéra ieneŋ weleŋ qema énécmigic. ⁷Waŋu lambéc komoc komoc taru imuhucyanec Anutuac mériaŋ niŋac welecmaguc méndémma énécmimu niŋac énézéyec. ⁸Waŋu ic embac ieneŋ nene imi negic sécgé énécmidarec. Waŋu nene bakia waigic tarec imi mutulangéma neŋeŋ yanda 7iguc tигic kuagina qedarec. ⁹Waŋu ic imuaru kecgic ionac qétégina imi 4,000. Waŋu inéŋ méli énécmiyu kendacgic. ¹⁰Kendacgic imuarunec tohotoho ichéra iniguc zéiciguc emma keŋkecma Dalmanuta baeciguc^e kereŋgic.

^e 8:10 Romawac héŋgaleŋ baec yanda imuac distrik ménŋac qara, Aderia kondunŋ imuac is iguc taczac; 2Ti 4:10.

¹¹Kereŋgic Farisaio ic ieneŋ Yesuguc eminimbiŋ zé haréma séséc kurumeŋ igucnec méŋ meyu hémmu niŋac wamma batucgé migic. ¹²Batucgé migic qeriaiguc wésésé héima zéyec; Némac niŋ ic embac nalé yomuarunec imi kiwi méréra hémbiŋ zé hocanzu? Ni hélacnec énézéwa niŋgic; Onaru kiwi méŋ ménda mewa hémmuac séc. ¹³Imuhuc zéma wai énécmima tohotoho ichéra onagiru muŋguc zéiciguc emma konduŋ néwécgeŋaiguc kereŋgic.

Farisaio zéma Herode ic ionac ikoc ac.

¹⁴Waŋu tohotoho ichéra ieneŋ eluŋ unuyu héna maŋ sécgina ménda mema hagic. Waŋu zéic qeriaiguc momacguc sac he énécmiyec. ¹⁵Waŋu Yesunéŋ yomuhuc selianec énézéyec; Ini Farisaio ic zéma Herode ic ionac yis niŋac héŋgaleŋ qacguc wammu. ¹⁶Énézéyu eŋaocnec eminiŋ wamma zégic; Imi nini héna maŋ qahac imuac niŋ nénézézac gezaŋ. ¹⁷Zégic inéŋ niŋasarima énézéyec; Héna maŋ ménda he énécmizac imuac niŋ némac niŋ eminiŋ qeminiŋ waŋkeczu? Ini méndagucnec niŋtegiŋczu me waŋu méndagucnec niŋasarizu? Qeriginanéŋ seligizac me? ¹⁸Ini kic ginagucnéŋ iwawai imi ménda héŋanzu? Ini gezac ginagucnéŋ kilenŋdac ac ménda ninzu me? Waŋu ini ménda niŋqelizu me? ¹⁹Ni maŋ méra méŋ méndemma ic qétégina 5,000 gumu énécmiwa bororoŋa neŋgeŋ yanda dahecac séc hiŋgacma kuagina qeyu megic? Imuhuc qesiénécmiyu, neŋgeŋ 12, zégic. ²⁰Waŋu maŋ 7 imi méndemma ic qétégina 4,000 gumu énécmiwa bororoŋa heyu neŋgeŋ yanda dahecac séc kuagina qeyu megic? Imuhuc zéyu, 7, zégic. ²¹Zégic énézéyec; Ini kilenŋdac ménda niŋasarizu?

Yesunéŋ kic hilic méŋ mehiaruyec.

²²Waŋu keŋkecma Betsaida ama areŋa yandaiguc^f kereŋgic ic ieneŋ ic kic hilic méŋ Yesuaru wagicma hama mérianéŋ haimimac niŋac welecgic. ²³Welecgic ic kic hilic imi mériaiguc késama ama yanda waima séŋgaŋgeŋiguc hiŋgacma kiwaiguc sépécgéma méria iwac qahaiguc haima yomuhuc qesimiyec; Iwawai méŋ héŋzaŋ? ²⁴Qesimiyu kic hilic inéŋ hima yacma zéyec; Ni ic embac inicba ic hésa tanec wamma keŋha wanzu. ²⁵Zéyu inéŋ muŋguc mérianéŋ kiwaiguc haiyu ic imi kic selianec hima héŋu hiaruyu iwawai moczoŋ dindiŋanec héŋtegiŋcdarec. ²⁶Waŋu Yesunéŋ amayaiguc mélimima yomuhuc ézéyec; Gi ama yandaiguc ménda lelecgéma kembésémaŋ.

Peteroac ninzéhŋ ninzéhŋ ac.

²⁷Yesu i tohotoho ichéra énépésiyu Kaisarea Filipi baeciguc ama areŋa yanda yanda séc kembihŋ zéma keŋgic. Keŋkecma hénaiguc tohotoho

^f 8:22 Yodan doku imuac Is iguc geŋ taczac.

ichéra qesiéncmima zéyec; Ic embac ienej nuac niñ méré zéanzu? ²⁸Qesiyu zégic; Ic embac tosara ienej doku naec haka ic Yohane imi mia imuhuc zéanzu, wañu tosara ienej Elia, tosara ienej mia Anutuac kua meme ic ionarunec méñ zéanzu.^s ²⁹Zégic muñguc qesiéncmiyec; Wañu eñaac nuac niñ méré zéanzu? Zéyu Peteronéñ yomuhuc ézéyec; Gi Kristo.^h ³⁰Imuhuc zéyu inéñ ic tosara ménda énézému niñac neuj héiénécmiyec.

Yesunéñ dimuhuc humuma yacmac imuac ara énézéyec.

³¹Wañu inéñ yomuhuc hénima ku énécmiyec; Héna imi yomuhuc hezac; Icac Naña imi kecma qenzerñ manzerñ kilenñ nimmac. Niñu ic galeñ zéma hofac oo ic kuneñ éréhécgina zéma héna acac kiwi ic ieneñ andé qemigic qegic humumac. Humuyu kaiwe haréwéc wañu humuc igucnec qelima yacmac. ³²Inéñ ac imuhuc zéauyu Peteronéñ Yesu késama qetalimima ac wammiyec. ³³Wañu inéñ melemma merac ionac muru kiwa hima Petero qetali mima ézéyec; Biria miñina gi hocma andénaiguc nanna, gi Anutuac ackuažéc niñac ménda wamma ic onac iwawai niñac wamma keczañ. ³⁴Wañu Yesunéñ ic tuñ yanda kecgcic imi zéma tohotoho ichéra momacnec unuruma yomuhuc énézéyec; Ic méñnéñ ni méndac némmañ zémaciguc andé qeamuma eñeya ic héñgeña wéndara huama méndac némmac. ³⁵Ic méñnéñ méñ kekecyca añgé timañ zé wañu kekecyca imi sohomac. Wañu ic méñnéñ méñ nuac zéma buña suruc hiabia imuac niñ wamma kekecyca waiyu kekecyca imi ménda sohomac. ³⁶Ic méñnéñ baecac iwawai moczoñ késama keru uñaya waimiyu iwawai iminéñ dimuhuc nañgé mimac? ³⁷Ic méñnéñ némac iwawaiyanéñ uñayaguc amuwagic wañu sécgémac? ³⁸Ic méñnéñ qeli yackumu kaiseroya zéma kápésic ginaguc ionac ségéra ginaiguc ni zéma acna niñac gamuya niñzaciguc imuhucyanec Icac Naña iminéñ Mañgocyawac edamuyaiguc kua meme uñahéráguc liliñgéma hamac nalé imuaru iwac niñ gamuya nimmac.

Anutuac edamuya Yesuac muru mama hoturumiyec.

9 ¹Wañu inéñ yomuhuc énézéyec; Ni hélanec énézéwa niñgic; You nanzu onarunec tosara ini humucnéñ ménda énépésiyunec Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imi kuhaguc hayu hémmu.

²Wañu ai meme 6 tecgéyu Yesunéñ Petero zéma Yakobo zéma Yohane onagiru baec boña yandaiguc eñgic. Emma imuaru eñacnec kecgcic. Wañu inéñ imuaru kicginaiguc melemma tanera méñ wañec. ³Wañu iwac malekuya imi lalac koñac koñac wañec. Baeciguc ic méñ iwawai

^s 8:28 Mrk 6:14,15 ^h 8:29 Halécnéñ météré mimia; Hofac oo ic me ic kewu kumu énécmiwiñ zé imuhuc wañgic. Yesu imi neñañ hofac oo ic yanda zéma ic kewunina oporec.

mérnénj zuaru imuhucya wammacac séc qahac. ⁴Waņu baec imuaru Mose zéma Elia ieren ionac kicginaiguc wininima Yesuguc acac waņgic. ⁵Imuhuc waņgic Peteronénj Yesu ézéyec; Kiwi ic you kecziņ imi hiabia soroc. Nénézéna hali haréwéc meénécmini méņ guac, méņ Moseac, méņ Eliawac wammac. ⁶Merac ienen bacgina yandiyec imuac niņac Peteronénj némac ac zémaņ zéma hocma imuhuc zéyec. ⁷Waņu hosusunénj mama oso énécmiyu imuac qeria igucnec ac méņ yomuhuc mayec; Yomi imi naņna, héņsorocanzua, iwac ara nimmu. ⁸Waņu lilingéma héņgic élanzaņnec aulanğéyic Yesunénj sac naņec.

⁹Waņu boņa igucnec mama hama Yesunénj ac yomuhuc énézéma zéseliyec; Iwawai héņzu imuac ac suruc imi méņ ménda énézému, kecma biaņ Icac Naņa humuc igucnec yaruguc. ¹⁰Imuhuc énézéyu merac ienen ac imi qeriginaiguc haima humuc igucnec yacyac imuac hénia hocma eņaocnec eminiņ qeminiņ waņgic. ¹¹Waņu ienenj Yesu yomuhuc qesimima zégic; Némac niņ hénia acac kiwi ic ienenj Elia walac hamac imuhuc zéanžu? ¹²Imuhuc qesimigic énézéyec; “Hélacnec Elia i walac hama iwawai moczoņ meqeliyuguc. Waņu némac niņ Icac Naņa i andé qemigic qenzeņ manzeņ kileņ nimmac imuhuc ogic hezac me? ¹³Waņu énézéwa niņgic; Elia i hélacnec hama keru iwawai iwac niņ kiwiiguc ogic hezac imuac sécyia ienenj ewa siņginawac wammigic.”

Yesunénj merac méņ uņa biriayaguc mehiaruyec.

¹⁴Waņu merac tosara wai énécmigic kecgcic ionac muru haréma inicgic ic embac sasala oso énécmima naņgic hénia acac kiwi ic tosara merac iniguc tualefic emigic. ¹⁵Waņu ic embac ienenj nalé qahacgucnec Yesu hémma kileņ welicgéma usuņnec kemma ewa hia ac zémigic. ¹⁶Zémigic inénj qesiénécmiyec; Ini némac niņac tualefic emikeczu? ¹⁷Zéyu sugcina igucnec méņnénj melemma ézéyec; Kiwi ic meracna uņa birianénj késayu ara qahac kecanzac imuac niņac wagicba guaru hazic. ¹⁸Merac imi dimucgeņ dimucgeņ uņa birianénj késama hérékeņ héréha wamma baeciguc giliyu kua hololoņa mayu zéra aric aric kiyu hénia méria séréņgéanzac. Waņu tohotoho ichécga ienenj nesimu niņac énézéwa nesimuac séc qahac waņec. ¹⁹Zéyu Yesunénj yomuhuc énézéyec; O! Nalé yomuac hicņisaiya ini niņzénj niņzéngina qahac. Ni iniguc nalé dahecac séc kecmaņ? Nalé dahecac séc ini bisiqaténj waņ énécmimaņ? Merac imi nuaru wagicma hagic. ²⁰Imuhuc zéyu merac iwaru wagicma hagic uņa biria inénj Yesu hémma merac hérékeņ héréha yanda wammiyu tétéņgéma baeciguc mama héima heyu kua hololoņa mayec. ²¹Waņu Yesunénj merac maņgocya qesimima zéyec; Iwawai imi némac naléiguc hicņimiyecac kecanzac? Zéyu zéyec; Imi kokocya igucnec hicņimiyecac kecanzac. ²²Inénj merac imi nalé momac momac mebirimaņ zéma geric bélaņaiguc me dokuiguc gilianzac. Iwawai méņ wambésémaņac séciguc

ewa biric wamma méra nérécmína. ²³ Imuhuc zéyu Yesunéj ac yomuhuc melemma ézéyec; Héniá némac niñac wambésémañac séciguc imuhuc zézañ? Ic méj ninzénj ninzénjagucnéj iwawai moczoñ hia wandacmac. ²⁴ Zéyu imuarunec mia merac mañgocyanéj ac qacma yomuhuc zéyec; Ni ninzénjgézua, geñgaoc ninzénj ninzénjna bébélacgia imi meseli néna. ²⁵ Wañu ic embac ienej usujnec tocgéma hagic inicma uña biriawac yomuhuc ézéyec; Ac qahac kekerawac uñaya zéma gezac héhéñac uñaya, ni gézézua, iwarunec éréma imuaru muñguc ménda hiñgacbésemañ. ²⁶ Zéyu uña birianéj qacsilacma selianec héréma qéfaccgé mima éréma keñu merac imi hélanec humumia tanec heyec. Heyu ic embac sasalanéj hémma, Humuzac, zégic. ²⁷ Wañu Yesunéj iwac mériaiguc késama héreyu yacma nañec. ²⁸ Wañu Yesu imi ama qeriaiguc eñu tohotoho ichéra ienej sasañgiaiguc qesima zégic; Nini némac niñac nesiwiñac séc qahac wañec? ²⁹ Imuhuc zégic melemma énézéyec; Imuhucya imi iwawai tosara méñnéj nesi énécmiwiñac séc qahac, néj zéweleccginanéjⁱ sac hia nesi énécmimu.

Yesunéj humuma yacmac imuac suruc zéyu hatac éréhéc wañec.

³⁰ ^{30a} Wañu ienej ama imi waima kemma Galilaia baec qericma keñgic. ³¹ ^{31a} Wañu Yesunéj tohotoho ichéra ku énécmimañ zéma ^{30b} i zéma tohotoho ichéra dimuaru keczu imi méñnéj méj ménda nimmu niñac wañec. ^{31b} Wañu yomuhuc ku énécmiyec; Icac Naña i ic ionac mériaiguc eñu qegic humumac. Humuma ai meme haréwéc wañu yacmac. ³² Wañu ac imuac héniá ménda niñasarima qesimiwiñ zé niñgic yéwériyec.

Yesunéj ic kiwa kekerawac héna ac énézéyec.

³³ Wañu keñkecma Kafanaum ama areña yandaiguc haréma ama méj qeriaiguc emma tacma imuaru tohotoho ichéra qesiénécmiyec; Hénaiguc némac iwawai niñac tualefic emikeczu? ³⁴ Imuhuc qesiénécmiyu ienej neñaj murunec mérenéj kiwanina keczac imuhuc zéma tualefic emizu imuac niñac ara hia ménda meleñgic. ³⁵ Wañu mama tacma 12 ini unuruma énézéyec; Méj i kiwagina kecmañ zémaciguc, tosara ionac mamayagina kecma welej qeqegina wammac. ³⁶ Imuhuc zéma merac komora méj wagicma suginaiguc haiyu nañu tétéccgé mima énézéyec; ³⁷ Méñnéj merac yomuhucya nuac qacnaiguc ewa hia wammizac imi ni ewa hia wannénzac wanzac. Méñnéj ni ewa hia wannénzac imi nuac qahac, néj méli néñec i ewa hia wammizac wanzac.

Ic méj neñaj hazéc ménda wanzac imi neñaj alanina.

³⁸ Wañu Yohanenéj yomuhuc ézéyec; Kiwi ic, nini ic méñnéj guac qacga qacma uña biria nesi énécmiyu ménda méndac nénécmianzac

ⁱ 9:29 Kiwi wahala qac buñaginaguc tosaraiguc; Nene zikima zéwelecc wawañaguc.

imuac niŋ neuŋ héimiyiŋ. ³⁹Žéyu Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Ménda qetali mimu. Méŋ i nuac qacna qacma ai kucyaguc mezac imuhucyanéŋ nalé hotoŋa imuac qeriaiguc efima zébiri némmacac séc qahac. ⁴⁰Némac niŋac? Méŋ neŋaŋ andé ménda nunuanzac iminéŋ hažécnina qahac. ⁴¹Ni hélacnec énézéwa; Ic méŋnéŋ ini Kristoac ichéra keczu imuac niŋ nuac qacnaiguc doku méŋ hima gumu énécmimac imi iwac boŋa imi kileŋdac ménda qahac wammac.

Biriawac ala batuc.

⁴²Waŋu méŋnéŋ nambérac komoc komoc ni ninžéŋgé néŋanžu ionarunec méŋ manam batuc wammiyu biria memac imi hoc yanda ic iwac déméŋaiguc zikimima konduniguc naŋgéŋic hiŋgacmac iminéŋ hia wammac. ⁴³Waŋu méraganéŋ biriaiguc goporu méraga imi héricbésémaŋ. Gi méra éréhécgaguc geric sia tetcgia qahaciguc hiŋgacbaŋ niŋac, puriŋ wamma kekec hémbénaŋaiguc kerembésémaŋ iminéŋ hia. ⁴⁴(Ménda hezac.) ⁴⁵Waŋu hénaganéŋ biriaiguc goporu héricbésémaŋ. Héna éréhécgaguc kecma geric siaiguc giligic hiŋgacbaŋ niŋac, puriŋ wamma kekec hémbénaŋaiguc kerembésémaŋ iminéŋ hia. ⁴⁶(Ménda hezac.) ⁴⁷Waŋu kicganéŋ biriaiguc goporu kicga imi metecgéna. Gi kic éréhécgaguc geric siaiguc giligic hiŋgacbaŋ niŋac, kicga momacguc kecma Miŋ Kewuac héŋgaleŋ ama areŋa yandaiguc kerembésémaŋ iminéŋ hia. ⁴⁸Imuaru ionac nanecgina imi ménda humumac, waŋu geric bélaŋa imi ménda békémac. ⁴⁹Mulu memec buŋa mesolaŋaniwiŋ žé sei hésianžu imuhucyanec ic momac yanda geric bélaŋanéŋ mezeric énécmimac. ⁵⁰Sei imi qacguc, néŋ siŋa qahac waŋu némacnéŋ mindiŋigic siŋaguc wammac. Sucginaiguc sei hésigic luae heyu eŋawu kecmu.

Eu iniŋ waiwai imuac ara.

10 ¹Yesunéŋ imuarunec yacma Yodan néwécgeŋ Yuda baeciguc haréyu ic sasala yandanéŋ muŋguc iwaru tocgéŋic. Waŋu waŋaŋec imuhucyanec muŋguc ackuazéc ku énécmiyec. ²Waŋu Farisaio ic ieneŋ hosuru haréma manam batuc wammima qesimigic; Ic méŋnéŋ iniŋa waimimac imi héna acac sécy a me qahac? ³Žéŋic melemma énézéyec; Mosenéŋ deic žéma énézéyec? ⁴Énézéyu žéŋic; Mosenéŋ yomuhuc oaec zénénécmiyec; Embac waimaŋ žéma waia muamuac kiwi omima waimimac. ⁵Imuhuc žéŋic Yesunéŋ énézéyec; Mose i ewa seligina niŋac wamma héna ac imi oma énécmiyec. ⁶Néŋ hénihéniaiguc imi Anutunéŋ ic žéma embac meérécmiyec. ⁷Imuac niŋac ic méŋnéŋ neŋgoc žéma maŋgocya wai érécmima iniŋawac muru héiselimac. ⁸Héiseliyu éréhécnéŋ séwi momacguc wammaoc, waŋu bec iereŋ éréhéč qahac, néŋ momacguc. ⁹Imuac niŋac iwawai méŋ Anutunéŋ dérécgéyec imi

ic méhñéñ ménda méndéñ érécmimac. ¹⁰ Wañu ama qeriaiguc emma tohotoho ichéra ieneñ ac imuac niñac muñguc qesimigic. ¹¹ Qesimigic inéñ melemma énézéyec; Ic méhñéñ iniña waima ménñ memaciguc imi mia iniña kaisero wammizac tanec wammac. ¹² Wañu embac méhñéñ euya waimima ic ménñ memac imi imuhucyanec kaisero wanñac wammac.

Yesunéñ nambérac ionac mériañ ac énézéyec.

¹³ Wañu ic embac ieneñ Yesunéñ mérianéñ osiénécmimac niñac nambérac hécgina onagicma iwac muru hagic. Wañu tohotoho ichéra ieneñ ac zéénécmima zéqegetali wañ énécmigic. ¹⁴ Wañu Yesunéñ héñu qeria biriyu énézéyec; Waigic nambérac nuaru hagic. Zéqegetali ménda wañ énécmigic. Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imi nambérac imuhucya ionac buña. ¹⁵ Hélacnec énézéwa; Méhñéñ Anutuac héñgaleñ ama areña yanda qeriaiguc emmañ zé nambérac ésécnec ménda wammaciguc inéñ imuac qeriaiguc kiléñdac ménda keremmac. ¹⁶ Imuhuc zéma tétécgé énécmima méria ionac qacginaiguc haima mériañ ac zéma énézéyec.

Ic hina yandayaguc.

¹⁷ Wañu Yesunéñ hénaiguc kemma keru ic méhñéñ usuñnec iwaru hama iwac muru simiñ héimima qesimima zéyec; Kiwi ic hiabia, ni dimuhuc wamma kekec hémbénaña imi késamañ. ¹⁸ Zéyu Yesunéñ ézéyec; Némac niñ ic hiabia zénénzan? Ic méhñéñ hiabia qahac. Anutu momacguc sac hiabia. ¹⁹ Gi héna ac yomuhuc niñanñan; Kaisero ménda wambésémañ. Eu qeqe ménda wambésémañ. Kowu ménda newésémañ. Héipuc ac zémañ zé ikoc ac ménda zéwésémañ. Ikoc wañ énécmima iwawai ménñ ménda onagicbésémañ. Neñgoc mañgoc éréhécgca eegira héiwésémañ. ²⁰ Zéyu melemma yomuhuc ézéyec; Kiwi ic ni imi moczon komocna igucnec tohoma keriac kecua. ²¹ Wañu Yesunéñ hémma iwac siñ nimmima yomuhuc zéma ézéyec; Haka hiabia momacgucnéñ guaru ménda hegénzac. Kemma iwawai hegénzac imi haina boña géñgic, mema ic maqeqeya énécmima, kurumenjiguc héla hegémmac. Wañu hama ic héñgeña wéndara imi huama ni méndac némbésémañ. ²² Wañu soukiwa zéma iwawai yéwéria hemiyec. Imuac niñ, niñ yéwériyu tanera ménñ wañu waima keñec.

²³ Keñu Yesunéñ kiwa hiyu lelecgéyu tohotoho ichéra yomuhuc zéma énézéyec; Ic soukiwa zéma hina yanda ginagucnéñ Anutuac héñgaleñ ama areña yanda qeriaiguc kerembiñ zégic yéwériyu hia ménda efima keremmu. ²⁴ Wañu tohotoho ichéra ara imi nimma welicgéxic. Wañu inéñ muñguc toroqema énézéyec; Merachécna, Anutuac héñgaleñ ama areña yandaiguc eñeña imi yéwéria yanda. ²⁵ Yañ yanda kamelenéñ

godu kifaŋa komoraiguc keremmac imi efefia, néŋ soukiwa yanda zéma iwawai yanda ginagucnéŋ Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yandaiguc keremmac iminéŋ yéwéria yanda. ²⁶Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneŋ nimma kileŋ yanda aurima eŋaoc eminiŋ qeminiŋ waŋamuma zégic; Imuhuc waŋu, mérac késayu kekec hémbénaŋa hia memac? ²⁷Yesunéŋ inicma zéyec; Ic eneŋ imi meselimuac séc qahac, waŋu Anutunéŋ hia, Anutunéŋ iwawai moczoŋ imi hia memac. ²⁸Zéyu, Peteronéŋ hénima ézéyec; Ninna, nini iwawainina moczoŋ waima gi méndac géŋzanŋiŋ. ²⁹Zéyu, Yesunéŋ melemma zéyec; Ni hélacnec énézéwa, méŋnéŋ nuac niŋ zéma buŋa suruc hiabia niŋac wamma ama geric me dac muna me neŋgoc maŋgoc me naŋa me bérara me baec ai imi waimac imi, ³⁰you baeciguc ama geric, dac munahéra, neŋgoc maŋgocéra, nambérac héra, zéma baec aiya sasala yanda imi qété 100 imuac séc ogicma memac. Waŋu hazéc ac me yaré momacnec mihicŋimac. Waŋu bianŋuc kurumeŋ amaiguc kekec seli memac. ³¹Waŋu walac walac ionac murunec sasalanéŋ andia wammu. Waŋu andia ionac murunec sasalanéŋ walac walac wammu.

Yesunéŋ humuma yacmac imuac ara zéyu hatac haréwéc waŋec.

³²Kecma Yerusalem ekemma kecma Yesunéŋ walac walac kemma keru tohotoho ichéra ieneŋ bacgina yandiyec. Waŋu nesi énécmigic ieneŋ zénéŋgina hiriyec. Waŋu Yesunéŋ tohotoho ichéra 12 qutulangé énécmima iwawai hicŋimimac imuac ac énézéma zéyec; ³³Héŋgic, neŋaŋ Yerusalem enŋiŋ. Enni imuaru Icac Naŋa imi andé qemiyu hofac oo ic kiwa zéma héna acac kiwi ic ionac méraginaiguc eŋu, kápésiraguc zéma humucac buŋa zétecgéma ic enia ionac muru haimu. ³⁴Haigic ieneŋ zébiri mima sépécgé mima rikuiŋ zéragucnéŋ héimaguc qehumumu. Waŋu kaiwe haréwéc waŋu, inéŋ humuc igucnec qelima yacmac.

Yakobo zéma Yohane iorac welec welec.

³⁵Zéyu Zebedaioac naŋhéréra Yakobo zéma Yohane iereŋ Yesuac muru hosuru hama zéyoc; Kiwi ic, niri iwawai imuac me imuac niŋac wamma qesigémbic imi geŋ hia menérec miwésémaŋ niŋac zéma ninzic. ³⁶Zéyic érézéyec; Néma iwawai meérecmimaŋ niŋac waŋzaoc? ³⁷Waŋu iereŋ zéyoc; Gi edamuga winini géŋu, nururuna, méŋ héigaiguc méŋ kanagaiguc tacbic. ³⁸Zéyic Yesunéŋ érézéyec; Iri hénia ménda niŋasarima imuhuc weleczaoc. Ni sokoc mema nemaŋ imi iri hia mema nemaoc? Waŋu doku naecnémmu imuac iri hia naecmaoc? ³⁹Zéyu, iereŋ zéyoc; Oo, imi hia wambic. Zéyic, Yesunéŋ yomuhuc érézéyec; Ni sokoc mema nemaŋ imi iri hélacnec nemaoc. Waŋu doku naecnémmu imi iri naecmaoc. ⁴⁰Waŋu nuac héinaiguc me kananaiguc tatara imi énécmimia imi nuac ai qahac. Imi méŋac méŋ zéénécmiyec ionac énécmiyu késama

tacmu. ⁴¹Tohotoho ichéra 10 ieneŋ ac imi nimma Yakobo zéma Yohane iorac niŋgic ewagina biriyec. ⁴²Waŋu Yesunéŋ unuruma énézéyec; Ic enia ionac ic kewu ieneŋ ic embac énépésigic, ic embac ieneŋ welen qeénécmianzu. Waŋu eŋeŋa ieneŋ mamaya méra bacginaiguc onopocma ic kewu waŋ énécmianzu imi ini ninzu. ⁴³Waŋu onaru imi héna imuhuc ménda hezac. Onarunec méŋnéŋ kunenŋina wammaŋ zéma alahéra ionac welen qeqe kecma. ⁴⁴Onarunec méŋnéŋ walac walac kecmaŋ zéma alahéra ionac ai merac kecma. ⁴⁵Icac Naŋa i welen qemimu niŋac ménda mayec. I eŋeyaoc welen qeqe ai mema ic sasala onac niŋ mulu memeac iwawai ésécnecc kekecyá énécmimaŋ zé mayec.

Yesunéŋ kic hilic méŋ mehiaruyec.

⁴⁶Waŋu ieneŋ hakecma Yeriko taŋiguc harégic. Waŋu inéŋ tohotoho ichéra zéma ic sasala yanda iniguc ama areŋa yanda imi waima keŋkegcic, ic kic hilic méŋ qara Batimaio, Timaiuac naŋa inéŋ héna giŋgiŋaiguc iwawai niŋac welecma tarec. ⁴⁷Waŋu inéŋ ic imi Yesu Nazarete ama areŋa igucnec imuhuc zégic nimma hénima qarec; Dawidiac qeli Yesu, gi nuac niŋ ewa biric waŋ néna! ⁴⁸Zéyu ic sasalanéŋ ac waima tacmac niŋac zéqeqetali wammigic. Waŋu inéŋ seli seli wamma selianec qacsilarec; Dawidiac naŋa, gi nuac niŋ ewa biric waŋ néna! ⁴⁹Qac keru, Yesunéŋ hénaiguc namma zéyec; Héihéré migic. Imuhuc zéyu, ic ieneŋ kic hilic ézégic; Efima yacma hana! Inéŋ héihéré génzac. ⁵⁰Waŋu kic hilicnéŋ malekuya gilima técgéma yacma Yesuac muru hayec. ⁵¹Waŋu, Yesunéŋ ac bakia zéma qesimiyec; Némac waŋgemmaŋ niŋac wanzaŋ? Zéyu, kic hilicnéŋ ézéyec; Kiwi ic, ni kicna hima hémmaŋ niŋac wanza. ⁵²Zéyu, Yesunéŋ ézéyec; Gi kenna, niŋzéŋ niŋzéŋganéŋ mehiaru génzac. Imuhuc zéyu, imuarunec kiwa béréŋgéyu hima héŋec. Waŋu hénaiguc Yesu méndac mima keŋec.

Yesunéŋ doŋki qahaiguc tacma Yerusalem eŋec.

11 ¹Waŋu Yerusalem hosuraiguc hama Oliwa baec boŋaiguc Betfage ama areŋa yanda zéma Betania ama areŋa taroc imuaru dodowigic. Dodowima Yesunéŋ tohotoho ichéréra méli érécmiyec. ²Waŋu méli érécmima yomuhuc érézéyec; Ama wéségiraiguc taczac imuaru keŋic, doŋki merawa méŋ icnéŋ qahaiguc ménda tacanzu imi qatégic naŋu focdac mihicŋjimaoc. Mihicŋjima imi hulacma késama hamaoc. ³Hularic ic méŋnéŋ, Némac niŋ imuhuc wanzaoc? Imuhuc zéyuguc, yomuhuc ézémaoc; Miŋ Kewuniranéŋ imuac wanzac. Imuhuc zéic focdac haiyu yomuaru hama. ⁴Zéyu tecgéyu, iereŋ kemma doŋki merawa ama deminawac saŋgulaŋ séŋgaŋgeŋ hénaiguc qatégic naŋu mihicŋjima hularoc. ⁵Hularic ic naŋgic ionarunec tosananéŋ yomuhuc érézégic; Iri doŋki merawa imi némac niŋac hulaczaoc? ⁶Imuhuc zéyu Yesu ac

érézéyec imuhucyanec melemma énézéyoc. Énézéyic wai érécmigic hayoc. ⁷Waņu iereņ Yesuaru doņki wagicma hayoc. Hama qahaiguc malekugina haigic inéņ emma tarec. ⁸Waņu ic sasalanéņ malekugina henaiguc témbécgic. Waņu tosaranéņ ai igucnec ic hawa haréņa zéma zuriaguc mericma henaiguc lémbécgic. ⁹Waņu ic tuņ yanda ieneņ walac andu wamma qacgic; Hosanna, ohec wahec! Miņ Kewuac qac buņaguc hazac ic imi zézé bipiyaguc. ¹⁰Ambéc sakoņnina Dawidiac héņgaleņ ama areņa yanda imi Miņ Kewuac qac buņaguc hazac imi zézé bipiyaguc. Hosanna, ohec wahec! Anutu ou kurumeņiguc eņeņa keczac. ¹¹Waņu Yesunéņ Yerusalem keremma ocmuņ téréyaiguc eņec. Emma iwawai moczoņ lelecgéma héņu, bec ama mari mari waņu, tohotoho ichéra ¹²iniguc Betania ama areņaiguc keņgic.

Yesunéņ fik ic méņ zébiri miyec.

¹²Ama gianaņiyu ieneņ Betania ama areņa waima keņgic. Keņkecma Yesu nene niņac waņec. ¹³Waņu fik ic méņ haréņaguc lakec naņu hémma héla taczac me deic imuhuc zéma kemma horec. Waņu fik ic imuac naléya qahac imuac niņac haréņanec naņec. ¹⁴Waņu hémma fik ic imi yomuhuc zéma ézéyec; Deguc muacnec hénima hélaga ic méņnéņ muņguc ménda nemac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneņ ac imi niņgic.

Yesunéņ ocmuņ téréya mehiaruyec.

¹⁵Waņu Yerusalem kereņgic, Yesunéņ ocmuņ téréyaiguc emma ic embac imuaru iwawai nénnu gémba zéma naņgic, imi nesi énécmima ic tosara zae haima tacma soukiwa gocmianéņ soukiwa haréņa amuanzu ionac zae zéma kembo haima imuac boņa meanzu ionac tatac imi meleņ daru hiņgarec. ¹⁶Waņu ocmuņ téréya qeriaiguc iwawai imuhucya ménda késa keņha wammu niņac qequetali ac waņ énécmiyec. ¹⁷Waņu yomuhuc ku énécmima zéyec; Amanawac niņac baec séc ic embac onac zéwelec welec ama zému. Imuhuc kiwiiguc ménda ogic hezac me? Waņu ini imuhuc waņgic kowu nene ionac baņec tanec wanzac. ¹⁸Imuhuc zéyu hofac oo ic kiwahécgina zéma hena acac kiwi ic ieneņ niņgic. Waņu ic embac sasalanéņ ackuazécyca niņac welicgémigic eņeņa waņec. Imuac niņac zénéņgina hiriyu dimuhuc wamma qeni zéma hena hocgic. ¹⁹Waņu ama mari waņu Yesu zéma ichéra ieneņ ama areņa yanda imi waima keņgic.

Fik ic imi humuyec.

²⁰Waņu ama muņguc gianaņiyu ieneņ muņguc yacma keņgic. Keņkecma fik ic imi héņgic hénia igucnec humuma naņec. ²¹Waņu Peteronéņ

j 11:9 Ac yomuac hénia imi; Aņgéņnina tina!

ninqelima ézéyec; Kiwi ic, hénna, fik ic zébiri minec, imi humuma nanzac. ²² Imuhuc zéyu Yesunéh melemma énézéyec; Anutu ninzéhégic. ²³ Héla nec énézéwa, méné i boŋa youmi bacgéma konduniguc hiŋgacna zéma qeriaiguc ewa éréhéc ménda wamma ara zézac imuac héla hicŋimac zéma ninzéhégéyu imi hicŋimac. ²⁴ Imuac niŋac énézéwa niŋgic, ini iwawai imuac me imuac niŋac welecmu imi bec meziŋ zéma ninzéhégému. Imuhuc waŋgic zézu imuac sécyā hicŋi énécmimac. ²⁵ Waŋu yacma welecmu nalé imuaru ic ménac niniŋ biria mén késa kecziuguc kápésira imi waimimu. Imuhuc waŋgic Maŋgocgina kurumeŋiguc keczac inéh imuhucyanec onac kápésicgina wai énécmimac. ²⁶ (Waŋu ini kápésicyā imi ménda waimimuiuguc onac Maŋgocgina kurumeŋiguc keczac inéh imuhucyanec onac kápésicgina ménda wai énécmimac.)^k

Yesu imi qac buŋaya dimuacnec meyec?

²⁷ Waŋu ieneŋ muŋguc Yerusalem liliŋgéma hagic. Hama Yesunéh ocmuŋ téréyaiguc emma lelecgéma keru hofac oo ic kiwa zéma hénā acac kiwi ic zéma ic kiwa meme ieneŋ iwac muru hagic. ²⁸ Hama yomuhuc qesimima zégic; Néma qac buŋagaguc ai imi meanzaŋ? Mérénéŋ gézéyu ai imi meanzaŋ? ²⁹ Imuhuc zégic Yesunéh melemma énézéyec; Ni imuhucyanec ac mén yomi qesiénécmiwa melemmu. Meleŋgicguc neŋ néma qac buŋanaguc ai imi meanzua imi zéaumaŋ. ³⁰ Imuhuc zéma yomuhuc qesiénécmiyec; Melemma zégic nimba, Yohaneac doku naec ai imi kurumeŋ igucnec me ic onarunec? ³¹ Imuhuc énézéyu eŋaocnec eminiŋ qeminiŋ wamma zégic; Neŋaoc kurumeŋ igucnec zéni, Némac niŋ i ménda ninzéhégé migic? Imuhuc zémac. ³² Waŋu ic igucnec zéwiŋ zéma niŋgic, ic embac moczoŋ Yohaneac niŋac ic imi Anutuac kua meme ic héla imuhuc zéma nimmigic, imuac niŋac ic embac ionac niŋ bacgina yandiyec. ³³ Imuhuc zénimma Yesu ézégic; Nini ménda ninziŋ. Imuhuc zégic Yesunéh énézéyec; Imuhucyanec néma qac buŋanaguc ai imi meanzua imi ménda énézémaŋ.

Ai ic biria.

12 ¹ Yesunéh hénima qelumbec ac mén yomuhuc énézéyec; Ic méŋnéŋ baec méŋiguc waiŋ ic himicma lelecgéma imuac demija meyec. Mema waiŋ gocmiawac dokuya gésiwiŋac zéma baec éséma kifāŋa yanda meyec. Mema imuaru galeŋ meme ama lesu herec mén meyu eŋec. Eŋu ai imi ai ic ionac méraginaiguc haima baec méŋiguc keŋec. ² Kemma keru yawuŋa ducŋiyu héla memac niŋac welen qeqe ic mén mélimiyec. ³ Mélimiyu, i késama qema nesigic eŋnec liliŋgéyec. ⁴ Liliŋgéyu miŋinanéh welen qeqe merac mén muŋguc méliyu keŋec.

^k 11:26 Kiwi tosaraiguc kembaja yomi ménda hezac.

Keŋu oruha hocnéŋ qésémma gamu qeŋe wammima nesigic keŋec. ⁵Waŋu ménŋ ménŋgucnec mélimiŋu keŋu ic imi qegic humuyec. Waŋu imuhucyanec weleŋ qeŋe ic sasala méli énécmiŋu ai ic ieneŋ tosara zépé unugic tosara humumia unugic. ⁶Waŋu momacguc kecmiŋec imi eŋeya naŋ sorocya ewayanéŋ aŋgé tima kerec imi. Tetecgiaiguc i imuhucyanec mélimima yomuhuc zéyec; Nuac naŋna imi eeya héimu. ⁷Waŋu ai ic ieneŋ eŋaoc yomuhuc eminiŋgic; Inéŋ mia kecma ai imuac mératéc icya wammac imuac niŋ neŋaŋ qeni humuyi ai youmi neŋaŋ buŋa wammac. ⁸Imuhuc zéma késama qegic humuyi ai imuac deminŋ séŋgaŋŋeŋgic giligic. ⁹Waŋu ai miŋina imi dimuhuc wammac me? I hama ai ic imi unudacma aiya imi ai ic ménŋ énécmimac. ¹⁰Ini kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ooyawac heyu ménda oloŋanzu? Mericŋe ic ieneŋ hoc ménŋ héŋara mema giligic keŋkeŋa iminéŋ ama waŋgoŋaiguc ama imuac hoc oruha waŋec. ¹¹Iwawai imi Miŋ Kewunéŋ waŋu imuhuc hicŋiyu, kicninanéŋ haka imi hénni, hiabia soroc waŋzac.

¹²Imuhuc zéyu ieneŋ qelumbec ac imi ionac niŋ zéyec imi niŋasarima késawiŋac zéma hénaya hocgic. Waŋu ic tuŋ yanda ionac niŋac bacgina yandiyu waimima keŋgic.

Takis haimiwiŋ me qahac zéma Yesu batucgé migic.

¹³Kemma ieneŋ Yesunéŋ ac zébiriyu hémmu niŋac Farisaio ic tosara zéma Herodeac hénariŋ héra méli énécmigic hagic. ¹⁴Ieneŋ Yesuac muru hama yomuhuc ézégic; Kiwi ic, gi ic héla imi nini ninziŋ séwi tanecginawac ménda héŋanŋaŋ, imuac niŋ ic ménŋac niŋac bacga ménda yandianŋac. Waŋu Anutuac ac hélacnec ku énécmianŋaŋ. Waŋu Kaisawac soukiwa mimia imi hénac ac séciguc me qahac? ¹⁵Nini iwac miwiŋ me ménda miwiŋ? Zégic Yesunéŋ ikocgina hoturu amuma kecgic imi niŋasarima yomuhuc énézéyec; Némac niŋ ni batucgé nénzu? Soukiwa gocmia ménŋ mema hagic hémba. ¹⁶Yesunéŋ zéyu mema hama ézégic héŋec. Hémma yomuhuc qesiénécmima zéyec; Irec zéma kiwi yomi mérac? Imuhuc zéyu melemma Kaisawac zégic. ¹⁷Imuhuc zégic énézéyec; Kaisawac buŋa imi Sisa mimu. Waŋu Anutuac buŋa imi Anutu mimu imuhuc zéyu welicgéigic.

Humuc igucnec yacyarawac hénia zéasariyec.

¹⁸Waŋu Sadukaio ic humuc igucnec yayac imi ménda hezac zéaŋgic ieneŋ Yesuaru hama yomuhuc zégic; ¹⁹Kiwi ic, Mosenéŋ nonac niŋ wamma yomuhuc oyec; Ic ménŋnéŋ embac mema qeli ménda mihicŋima humuyi munayanéŋ qawéra imi mema qeli mihicŋiyu darawac qac mema yacma kecmac. ²⁰Waŋu nalé ménŋu dac muna 7 kecgic, dac walacginanéŋ embac mema qeli qahac kecma humuyec. ²¹Humuyi andianéŋ qawéra imi mema imuhucyanec qeli qahac kecma humuyi andia ménŋnéŋ

imuhucnec waɣec. ²²Imuhucnéŋ imuhuc dac muna 7 ieneŋ embac imi mema qeli qahac kecma humudacɣic. Humudacɣic tetecɣiaiguc embac malé imi momacnec humuyec. ²³Waŋu ic 7 ieneŋ momac yanda embac imi medacɣic, imuac niŋ yacyarawac naléyaiguc embac imi mérac iniŋa wammac? ²⁴Žégic Yesunéŋ melemma énézéyec; Ini kiwi téréya me Anutuac kucya imi ménda niŋacgézu imuac niŋac ini sic saoc nimma zéanžu. ²⁵Kecma humuc igucnec yacmu nalé imuaru imi ic me embac ménda memu. Waŋu ieneŋ kua meme uŋa kurumenɣiguc kecanžu imuhucya wamma kecmu. ²⁶Waŋu humuc igucnec yacyarawac zéwa niŋɣic. Moseac kiwiiguc Anutunéŋ ic waiyaguc imuac bélaŋa qeriaiguc, Ni Abaraham zéma Isaka zéma Yakop ionac Anutu, imuhuc ézéyec. Ini ac imi ménda oloŋanžu? ²⁷Inéŋ ic humumia ionac Anutu qahac, kic qeli kecec ionac Anutu.¹ Ini imi ac hénia hia ménda niŋasarizu.

Héna Ac walac walac.

²⁸Imuhuc eminiŋ qeminiŋ wamma kecɣic, héna acac kiwi ic onarunec méŋnéŋ hama nimma Yesunéŋ ac bakia hiabianec melemma zéyec imi niŋasarima yomuhuc qesimiyec; Némac héna acnéŋ walac walac wanžac? ²⁹Imuhuc qesiyu Yesunéŋ melemma ézéyec; Oo, Israel! Ini niŋɣic, Héna ac walac walac imi yomuhuc hezac; Miŋ Kewu Anutunina imi Miŋ Kewu Momacɣuc. ³⁰Imuac ewa qeriga moczoŋnec, qeri uŋaga moczoŋnec, niniŋga moczoŋnec, kucga moczoŋnec Miŋ Kewu Anutugawac siŋ niŋmiwésémaŋ. ³¹Héna ac éréhécc imi yomuhuc; Gi geŋga siŋ niŋamuanzaŋa imuac séciguc alagawac siŋ niŋmiwésémaŋ. Héna ac méŋnéŋ ac zézua imi orogicmacac séc qahac. ³²Zéyu héna acac kiwi ic inéŋ yomuhuc ézéyec; Anutu imi momacɣuc, waŋu méŋ ménda keczac. Imuac niŋ, kiwi ic, acga zézaŋa imi hélacnec wanžac. ³³Ewa qeriga moczoŋnec, niniŋga moczoŋnec zéma kucga moczoŋnec Miŋ Kewugawac siŋ niŋmiwésémaŋ imi zéma geŋga siŋ niŋamuanzaŋa imuac séciguc alagawac siŋ niŋmiwésémaŋ iminéŋ hofac oo ai me mulu meme ai tosara imi onogiczaoc. ³⁴Ic imi imuhuc niŋasarima zéyu Yesunéŋ nimma yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda lakeciguc ménda keczaŋa. Imuhuc zéyu qesiqesi muŋguc méŋ ménda qesimigic.

Ic kewu Dawidiac Miŋ Kewu Yesu.

³⁵Waŋu Yesunéŋ ocmuŋ téréya qeriaiguc ac ku énécmima yomuhuc qesiyec; Némac niŋ héna acac kiwi ic ieneŋ Kristo i Dawidiac qeli imuhuc zéanžu? ³⁶Dawidi i eneyaoc Uŋa Téréyanéŋ hinocgémiyu yomuhuc

¹ 12:27 Yesu ac zéyec imuac hénia imi yomuhuc; Kic qeli ionac Anutunéŋ Ni Abaraham zéma Isaka zéma Yakoboac Anutu zéyec. Imuac niŋac imi eneŋ humuc igucnec yacma Anutuguc kic qeli kecžu.

z'éyec;^m Miŋ Kewunanéŋ nuac Miŋ Kewuna yomuhuc éz'éyec; Gi nuac héinaiguc tacnanec hažéchécgá hénagawac duandiaiguc qutulangié énécmimaŋ. ³⁷Dawidi inéŋ Kristoac niŋac Miŋ Kewuna z'émiyec imuac niŋ Kristo inéŋ dimuhuc wamma iwac qeli wammac? Imuhuc ku énécmiyu ic embac ieneŋ siŋa nimma niŋigic.

Héna acac kiwi ic ionac hakagina.

³⁸Waŋu Yesunéŋ toroqema ac ku énécmima yomuhuc z'éyec; Ini héna acac kiwi ic ionac técgina nimma kecmu. Ieneŋ maleku horua héima keŋha wambiŋ z'é waŋanžu. Waŋu nénagémba sombeniguc inicma mepési énécmimu niŋac waŋanžu. ³⁹Waŋu tocgotocgo amaiguc me nežéléléŋ aria amaiguc ic kuneŋ tataciguc tacmu niŋac waŋanžu. ⁴⁰Ic imuhucya ieneŋ embac malé ionac ama igucnec iwawai onagicma hémbaoc wamma neanžu. Waŋu ikocgina hoturuma z'éwelec welec horua waŋanžu. Waŋu ieneŋ kecma kitiwagina yéwéria memu.

Embac malé méŋac hakaya hiabia.

⁴¹Yesu inéŋ soukiwa haihai imuac hosuraiguc tacma iniru ic embac ieneŋ soukiwa haigic hiŋgarec. Waŋu ic soukiwa yanda ginaguc ieneŋ soukiwa yéwéria haigic hiŋgarec. ⁴²Waŋu embac malé maqeqeya méŋnéŋ hama soukiwa pésia éréhécdac haiyu hiŋgarec. ⁴³Waŋu Yesunéŋ tohotoho ichéra unuruma énéz'éyec; Ni hélacnec énéz'éwa, embac malé yominéŋ soukiwa haizac imi tosia ionac qeyu mazac. ⁴⁴Tosia ieneŋ héla yanda he énécmiyu imuarunec mema haizu waŋu embac malé inéŋ qahac igucnec kekecyawac komodia késakeczac imi moczoŋ haidaru qahac wanzac.

Yesunéŋ nalé tetecgiawac séséc z'éasariyec.

13 ¹Waŋu Yesunéŋ ocmuŋ téréya igucnec mama keŋu tohotoho ichéra ionarunec méŋnéŋ ocmuŋ imi hémma yomuhuc éz'éyec; Héna, hoc yanda yanda imi dimuhucya, ama kuneŋ kuneŋ imi dimuhucya! ²Z'éyu Yesunéŋ melemma yomuhuc éz'éyec; Gi ama kuneŋ kuneŋ imi hénzan? Hoc imi moczoŋ netec qetecgégic madaru hoc méŋnéŋ hoc méŋac qahaiguc ménda hemac.

³Waŋu Yesu ocmuŋ téréya néwécgeŋ Oliwa boŋaiguc emma taru Petero, Yakobo, Yohane z'éma Anderea ieneŋ eŋawunec qesimigic. ⁴Nénézéna, haka imuhucya imuhucya imi némac naléiguc hicŋimac? Waŋu ac imi seligimaŋ z'éyu haka dimuhucya dimuhucyanéŋ hicŋimac? ⁵Waŋu Yesunéŋ yomuhuc énéz'éyec; Técgina nimmaguc kecmu. Ewa qerigina mesoho waŋ énécmiwu niŋac. ⁶Ic sasalanéŋ nuac qacnaiguc

^m 12:36 Hebraio aciguc; Yawenéŋ Miŋ Kewuna yomuhuc éz'éyec.

hama ikoc wamma ni imi mia zéma ic embac sasala ionac ewa qerigina mesohomu. ⁷Waŋu yaré héla me imuac luhuc acya zégic nimma bacgina ménda yandimac; Iwawai imuhucya imuhucya imi kileŋdac hicŋimac. Waŋu imi nalé tetcgia qahacnec. ⁸Baera baera ic embac ieneŋ euqac waŋamuwiŋ zé yacmu. Baec tosaraneŋ baec tosara unuwiŋ zé yacmu. Waŋu baera baera naŋ memac. Waŋu béti saec hicŋimac. Waŋu imi aŋi kiki imuac hénihéniya. ⁹Ini eŋaocnec héŋgaleŋ waŋamuma kecmu. Ieneŋ ini aciguc onopocmu. Waŋu tocgotocgo amaiguc hihilocnéŋ unumu. Waŋu imi sac qahac, onagicma keŋgic baec galeŋ tosara zéma ic kewu tosara ionac kicginaiguc namma nuac héipuc ac énézému. ¹⁰Waŋu walac imi buŋa suruc hiabia zéaugic baec séc ic embac nindacmu. ¹¹Waŋu onagicma aciguc haigic ac dimuhuc zéwiŋ zéma walac ménda niŋyéwérimu. Nalé imuaru qeriginaiguc ac haimac imi sac zému. Zézé ic imi ini qahac, néŋ Uŋa Téréya. ¹²Dac muna ekaocnec hazéc waŋamuma humumacac zétecgé amumaoc. Waŋu maŋgocnéŋ naŋa imuhucnec wammimac. Waŋu nambérac ieneŋ neŋgoc maŋgoc hécgina hazéc waŋ énécmima humumu niŋac onopocmu. ¹³Waŋu nuac qacna niŋac ic moczoŋ yanda hazéc waŋ énécmimu. Waŋu méŋnéŋ selima naŋkeru tetcgia waŋu Miŋ Kewunéŋ késama kekec hémbénaŋaiguc opocmac.

Zébiri qébiri icnéŋ hama kisikiyoŋ mihicŋimac.

¹⁴Kecma Biria miŋina iwawai mebirianzac iminéŋ ocmuŋ téréyaiguc naŋu, (Olonzu ini ac imuac hénia niŋasarimu.) hémma Yuda baec igucnec ic embac ieneŋ néŋgacma baec boŋaiguc kemmu. ¹⁵Waŋu ic méŋ ama qahaiguc taczac inéŋ mama iwawai méŋ ama qeriaiguc hezac imi memaŋ zé ménda mama emmac. ¹⁶Ic méŋ aiiguc keczac inéŋ malekuya andiaiguc hezac imi memaŋ zéma ménda liliŋgémac. ¹⁷Nalé imuaru embac tosara hériginaguc zéma neŋgoc tosara merac namu gumu énécmianzu ieneŋ qenzeŋ manzeŋ yanda mihicŋimu! ¹⁸Yéwéri imi kia naléyaiguc ménda hicŋimac niŋac welecmmu. ¹⁹Nalé imuaru qenzeŋ manzeŋ méréra méŋ hicŋimac imuac niŋac imuhuc zézua. Qenzeŋ manzeŋ imuhucya imi Anutunéŋ baec kurumeŋ zéyu hicŋiyecac hezac imuac suraiguc méŋ ménda hicŋiyec. Waŋu kecma imuac andiaiguc imuhucya imi muŋguc ménda hicŋimac. ²⁰Nalé imi becneŋ Miŋ Kewunéŋ focdac ménda metecgéwacnec imi ic méŋnéŋ selima naŋkeru késamacac séc qahac wambacnec. Ichéra gési énécmiyec ionac niŋac wamma nalé imi meducŋiyu hotoŋa waŋec. ²¹Waŋu nalé imuaru méŋnéŋ Kristo you nonac muru hicŋizac me Kristo eri ionac muru hicŋizac imuhuc zéyu ménda niŋzéŋgému. ²²Imi mia Kristo ikora zéma kua meme ic ikora hicŋima hia wammuac séc waŋu gési énécmimia imi ikoc waŋ énécmiwiŋ zé séséc zéma haka méréra baec ic eneŋ memuac séc qahac imuhucya memu imuac niŋac imuhuc zézua. ²³Ac imi walac walac énézézia imuac héŋgaleŋ wamma kecmu.

²⁴Waņu nalé imuaru, qeņzeņ manzeņ yanda imuac andiaiguc kaiwe asac mararaņa békéma siņjídéngeyu maso asaha qahac wammac.

²⁵Waņu ménni sikiluc imi kurumeņ igucnec madaru kuc yanda yanda kurumeņiguc hezac iminéņ hirimac. ²⁶Waņu duņa Icac Naņa hosusu qahaiguc kuc yandayaguc zéma edamu yandayaguc hayu ic embac ieneņ héndacmu. ²⁷Waņu nalé imuaru inéņ kua meme uņahéra méli énécmima ic embac gési énécmimia ini baec zécgéria kemboņ qahac igucnec zéma baec kurumeņ néwéc néwéc igucnec qutulañgé énécmimac.

²⁸Fik ic imi hémma qelumbec ac hénia imi yomuhuc niņareņ gému; Imuac hawa bébélaçgia éréma imuarunec séra qeyu hémma kaiwe naléya hosuru wanzac imuhuc zéanziņ. ²⁹Ini imuhucyanec iwawai imuhucya imuhucya hicņiyu hémma inéņ hosucgé nénécmima nagu andiaiguc nanzac imuhuc niņteçicmu. ³⁰Ni hélacnec énézéwa baeciguc hicņisaiya keczu ini ménda qahac waņçicnec ac imuac héla hicņidacmac. ³¹Baec kurumeņ imi qahac wammac, néņ nuac acna imi ménda qahac wammac.

Zégésigési yanda imuac kaiweya zéma kaiwe kiwa imi ic méņnéņ ménda ninzac.

³²Waņu imuac kaiweya zéma kaiwe kiwa imi ic méņnéņ ménda ninzac. Kurumeņac kua meme uņa imi eneņ ménda ninzu. Naņa acguc ménda ninzac. Maņgoc eņeyanec téņgéņ ninzac. ³³Nalé ménda ninzu imuac niņ téçgina nimma kecmu. ³⁴Ic méņnéņ amaya waima baec horu kemmac niņac weleņ qeçehéra iwawai galeņgému niņac énézéma aigina méndéņ énécmima nagu galeņa i kawaliya mema kecmac niņac ai buņa énécmiyec ésécnec. ³⁵Ama miņina imi némac naléyaiguc hamac? Mariya me siņi yanda me kuruc qacanzac imuaru me siņunec imi ini ménda ninzu. Imuac niņ ini téçgina nimma kecmu. ³⁶Waņu gau yanda hekeççic élanzaņnec hama inicbac niņac. ³⁷Ewa qeli qelinec kecmu. Ac zézua imi onac sac qahac, ic embac tosara ini momacnec.

Yesu qewiņ zéma hénaya hocçic.

14 ¹Nagu sacyaguc ogicma keņçic imuac tac niniņ zéma saméņ yisya qahac imuac tacniniņ imi ai meme éréhéc heyu bec hamac. Nalé imuaru hofac oo ic ionac kiwa zéma hénia acac kiwi ic ieneņ Yesu dimuhuc ikoc wammima késama qemu niņac hochoc ai megic. ²Mema yomuhuc zégic; Tac niniņ naléyaiguc qahac, ic tosara ieneņ qeweloņ qewu niņac.

Embac méņnéņ Yesu haléc naecmiyec.

³Waņu Yesunéņ Betania ama areņaiguc kemma ic méņ qara Simon becneç wizi seliayagucⁿ kereç iwac amaiguc emma nene nema tareç.

ⁿ 14:3 Kiwi tosaraiguc; lepra wizi.

Taru embac méjnénj nadaac halécya héménja hiabia boŋa eŋeŋa imi kiruŋaguc mema hama qésémma orucya qahaiguc moczoŋ qocgémiyec. ⁴Qocgémiyu ic tosara tacgic ieneŋ niŋgic biriyu eŋaocnec eminiŋ wamma yomuhuc zégic; Némac niŋ haléc imi eŋdac audaczac? ⁵Iminéŋ kiriru soukiwa ic méŋac yawuŋac ai boŋa ogicmacac séc imi mema ic maqeqeya énécmiwacnec! Imuhuc zéma embac imi ac zémigic. ⁶Waŋu Yesunénj yomuhuc énézéyec; Ini embac imi waigic taru. Ini némac niŋ embac imi yéwéri mizu? Embac imi ai hiabia menénzac. ⁷Ic maqeqeya imi nalé séc iniguc kecgic méra énéncmiwiŋ zéma nalé tosia hia méra énécmimu. Waŋu ni mia iniguc nalé séc ménda kecmaŋ. ⁸Embac imi kucyawac séciguc wanzac. Ni humuwa téŋgé némmu imuac wamma haléc héménjagucnéŋ walac naecnénzac. ⁹Ni hélacnec énézéwa, ini baec séc baec imuaru me imuaru buŋa suruc hiabia imi zéau énécmimuiguc embac yomi niŋqeli mima haka waŋec imuac surucya imi momacnec zéau énécmimu.

Yudanénj Yesu hofac oo ic ionac méraginaiguc opocmaŋ zé ac zikiyec.

¹⁰Waŋu tohotoho ic ionarunec ménj, Yuda Karioto, inénj Yesu ic onac méraginaiguc opocmaŋ zéma hofac oo ic kuaya ionac muru keŋec. ¹¹Kemma zéyu nimma ségiségi wamma soukiwa gémbiŋ zéma zéseligic. Waŋu inénj Yesu méraginaiguc opocmaŋ zéma imuac naléyawac mambéc waŋec.

Nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ hayec.

¹²Saménj yisya qahac imuac kendoŋ hénihéniaiguc nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ niŋac rama unuŋgic. Imuac naléyaiguc tohotoho ichéra ieneŋ Yesu qesimima zégic; Siŋga dimuaru hezac? Ama dimuaru kemma nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ niŋac rama imi oma haigénni newésémaŋ? ¹³Imuhuc zégic merac éréchéc méli érécmima zéyec; Iri ama areŋa yandaiguc keŋic ic ménj kewuciguc doku hima huama keŋu mihicŋima méndac mimaoc. ¹⁴Méndac miyic ama méŋiguc eŋu imuaru emma ama miŋina yomuhuc ézémaoc; Kiwi icnéŋ yomuhuc zézac; Ama qeria dimuaru tohotoho ichécna iniguc nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ niŋac rama imi newiŋ? ¹⁵Imuhuc ézéyic ama qeria kuneŋ yanda ménj qacyaiguc hezac imuaru oragicma keŋu duŋ tatac iwawai imi lémbécma areŋgégc heyu hémma imuaru nonac iwawai imi mindiŋimaoc. ¹⁶Imuhuc zéyu merac éréhécc iereŋ ama areŋa yandaiguc keremma Yesu zéyec séc imi mihicŋima nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ niŋac iwawai mézézéŋgéyoc. ¹⁷Waŋu maria waŋu kaiwe kiwa hiŋgaru Yesu tohotoho ichéra 12 iniguc harégic. ¹⁸Waŋu nene nema tacma Yesunénj yomuhuc énézéyec; Ni hélacnec énézéwa, onarunec ménj niguc nene nema taczac iminéŋ andé numac. ¹⁹Imuhuc zéyu ieneŋ ewagina goro waŋu eŋac eŋac qesimima

yomuhuc ézégic; Hélaacnec, ni qahac! Gi nuac zézan? ²⁰ Zégic yomuhuc énézéyec; Tohotoho ic 12 onarunec méné niguc zéic momacguciguc saméné quduŋgéma nezac imi mia. ²¹ Icac Naŋa i iwac niŋ ogic hezac imuhucnec kemmac. Waŋu ic méné andé qemimac iminéné bakia yéwéria memac! Ic imi neŋgoc héri qeri igucnec ménda hicŋiwacnec iminéné hia wambacnec.

Yesunéné sisipac ac qelia zénénécmiyec.

²² Waŋu nene nema tacma Yesunéné saméné mema ewa hia ac ézéma kuma énécmima zéyec; Megic yomi nuac séwi busuna. ²³ Imuhuc zéma waiŋ sokoc mema ewa hia ac ézéma énécmiyu i moczoŋ nedacgic. ²⁴ Negic énézéyec; Sac yomi nuac zikiziki ac qelia imuac sacya, imi ic embac sasala onac niŋ wamma qocgéyi. ²⁵ Ni hélaacnec énézéwa, Ni waiŋ méné muŋguc ménda nema kecma Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda qeriaiguc méné qeliawac nemaŋ. ²⁶ Waŋu ieneŋ legic méné héima ama imi waima Oliwa baec boŋaiguc eŋgic.

Peteronéné Yesu dimuhuc qaecgémimac imuac ara zéauyec.

²⁷ Waŋu Yesunéné yomuhuc énézéyec; Ni rama galeŋ qehumuwa rama héndémma keŋha wammu.

Ac imi ackuažéciguc oyec hezac. Imuac niŋ deguc siŋiya ini momac yanda wainémma néŋgacdacmu. ²⁸ Waŋu humuc igucnec yacma Galilaia baeciguc onac miha mema kemmaŋ. ²⁹ Imuhuc zéyu Peteronéné yomuhuc ézéyec; I momac yanda waigémmu gezaŋ. Waŋu ni qahac. ³⁰ Zéyu Yesunéné yomuhuc ézéyec; Ni hélaacnec gézéwa, deguc siŋiya kurucnéŋ hatac éréhéc ménda qarunec gi hatac haréwéc qaecgé némbésémaŋ. ³¹ Zéyu Peteronéné seli seli wamma zéyec; Ni ménda waigémmaŋ. Giguc humumaŋ zé humumaŋ. Waŋu kileŋdac ménda qaecgé gémmaŋ. Imuhuc zéyu tosara moczoŋ imuhucnec zédacgic.

Yesunéné Gesemane baec boŋaiguc zéwelerec.

³² Waŋu ieneŋ baec méné qara Gesemane imuaru hagic. Hama Yesunéné tohotoho ichéra énézéyec; Ini yomuaru tacgic ni kemma zéwelecb. ³³ Imuhuc zéma Petero, Yakobo zéma Yohane onagiru keŋgic qeria yéwériyu ewaya goro waŋec. ³⁴ Waŋu énézéma zéyec; Ni humumaŋac séc ewananéné ewa biric yanda wanŋua, imuac ini yomuaru gau ménda hema zenzeŋ qeli qeli kecmu. ³⁵ Imuhuc zéma komora méné kemma baeciguc mama sigéma nalé yéwéria imi hia ogicmimacac niŋ zéwelerec. ³⁶ Waŋu yomuhuc zéyec; Aba Maŋgocna, gi iwawai moczoŋ hia medacanŋa. Nuac sokoc yomi nuarunec nuagicna, waŋu nuac siŋna qahac guac siŋganéné seligimac. ³⁷ Waŋu inéné lilingéma hama iniru gau hegic Petero yomuhuc ézéyec; Simon, gau hezaŋ? Nalédac hotoŋa imi zenzeŋ qeli qeli hia ménda keczaŋ? ³⁸ Kic qeli kecma zéwelecgic, qahac waŋu

manam batuciguc mama unuwac niñac. Qeriginanéñ imuac wanñac, néñ séwiginanéñ bébélacgia. ³⁹Imuhuc énézéma muñguc liliñgéma walac zéyec éséc nec zéma zéwelerec. ⁴⁰Méñguc liliñgéma hama iniru gaunec hegic. Wañu ieneñ gau igucnec yacgic, néñ kicgina yéwéria wañec. Wañu néma ac zéwiñ zéma osigic. ⁴¹Wañu muñguc liliñgéma hayu hatac haréwéc wañu énézéyec; Ini gaugina hemanec keczu? Imi sécgézac, nalé imi ducñizac. Héñgic Icac Naña andé qemima oporu biria meme ionac méraginaiguc enzac. ⁴²Yacgic kenni. Héñgic, andé qeqe icnéñ hosucninu hazac.

Hazéc ieneñ Yesu késagic.

⁴³Imuhuc énézémanec nañu tohotoho ichéra ionarunec méñ, Yudanéñ wininiyec. Wañu inéñ sac qahac, hofac oo ic kuaya zéma hénac acac kiwi ic zéma galenñ ieneñ ic tuñ méñ méli énécmigic sou legicginaguc hagic. ⁴⁴Andé qeqe ic inéñ bec yaré ic iniguc séséc imi yomuhuc énézéma areñgéyec; Mérac kiric nemiwa hémma imi mia zéma késama galenñgéma kemmu. ⁴⁵Wañu inéñ haréma focnec iwaru kemma, Kiwi icna! zéma kiric nemiyec. ⁴⁶Nemiyu méragina suluma késagic. ⁴⁷Késagic maréñgaiguc nañgic ionac murunec méñnéñ souya héréma hofac oo ic kiwawac welenñ qeqe ic méñac gezawa qeriru mayec. ⁴⁸Wañu Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Nuac niñgic kowu nene ic wañu népésiwiñ zéma sou legicginaguc hazu? ⁴⁹Ni kaiweya kaiweya iniguc kecma ocmuñ téréyaiguc ku énécmiwa ménda népésigic. Wañu ackuazéc kiwi téréyaiguc hezac imuac héla héimac. ⁵⁰Wañu tohotoho ichéra moczoñ waimima néñgacgic.

⁵¹Wañu sac qeli méñ gau hehe maleku sac aturuma Yesu méndaru késagic ⁵²gau hehe maleku imi hetecgé gilima katanec néñgarec.

Yesu kua meme ic ionac méraginaiguc opocgic.

⁵³Wañu ieneñ Yesu késama hofac oo ic kiwawac amaiguc keñgic. Wañu ama imuaru hofac oo ic kiwa moczoñ zéma galenñécgina zéma hénac acac kiwi ic ieneñ tocgégic. ⁵⁴Wañu Petero i lakec lakec méndacmima kemma hofac oo ic kiwawac ama deminñ qeriaiguc keremma welenñ qeqe ionac sugcinaiguc geric zonemma tarec. ⁵⁵^{55a} Wañu hofac oo ic kiwa moczoñ zéma kua meme ic ieneñ Yesu opocgic qemu niñac héipuc ac niñac hocgic. ⁵⁶Wañu ic sasalanéñ ac ikoc sasala zégicac imi tanera momacguc ménda wañu ^{55b} méñ ménda mihicñigic. ⁵⁷Tosaranéñ namma ac ikoc yomuhuc zégic; ⁵⁸Nini ninni, yomuhuc zéyec; Ni ocmuñ téréya méranéñ memeya yomi héndémma kaiwe haréwécac qeriaiguc méñ memañ. Wañu imi méranéñ memeya qahac. ⁵⁹Wañu ac imi zégic imi acguc acgina momacguc ménda wañec. ⁶⁰Wañu hofac oo ic eñeñgigananéñ sugcina igucnec yacma Yesu qesimima zéyec; Gi ac bakia ménda zéwésémañ?

Ic enej héipuc waŋamuma guac ac zézu. Imi némac ac? ⁶¹ Waŋu inéj eŋ namma ac ménj ménda zéyu hofac oo ic enejanénéj muŋguc qesimima zéyec; Gi mia mepésianziŋ iwac Naŋa Kristo me qahac? ⁶² Waŋu Yesunéj zéyec; Ni imi mia, waŋu ini Icac Naŋa i Kuc Miŋina iwac héiyaiguc tackecma kurumeŋac hosusuiguc hayu hémmu. ⁶³ Imuhuc zéyu hofac oo ic enejaninanénéj eneya malekuya muzuracgéma énézéyec; Némac niŋac héipuc ic ménj niŋac hoc kecbiŋ? ⁶⁴ Anutu zébiri qébiri wammima ac imi zéyu nindacziŋ. Waŋu dimuhuc ninzu? Imuhuc qesiénécmiyu ic enej kua séc zétecgégic humucac buŋa waŋec. ⁶⁵ Imuhuc zéma tosara ienej sépécgéma kiwa osoma méragina kuma qema zégic; Gi kua meme ic keczaŋiguc mérénéj guzac imi zéna. Waŋu welenj qeqe ienej méra tawé tawénéj otogic.

Peteronéj Yesu zéqaec wammiyec.

⁶⁶ Waŋu Petero i emu sombeŋiguc keru hofac oo ic enejaninawac welenj qeqe embac ménjnéj hosuru hayec. ⁶⁷ Hama Petero geric zonemma taru hémma ézéyec; Gi Yesu Nazaretenecc i guc momacnec kecnecc. ⁶⁸ Zéyu Peteronéj qaecgéma yomuhuc zéyec; Némac acac zézaŋ imi ni ménda ninzua. Waŋu imuac hénia imi ménda niŋasarizua. Imuhuc zéma néŋgacma sombeŋ ménj ama kuaya hosuraiguc heyec imuaru hiŋgarec. ⁶⁹ Waŋu welenj qeqe embac inéj imuaru i muŋguc hémma ic embac lelecgéma naŋgic ini yomuhuc énézéyec; Ic yomi imi ionarunec. ⁷⁰ Waŋu inéj muŋguc qaecgéyec. Waŋu nalé ménda horugiyu ic embac hosuru naŋgic ienej muŋguc Petero ézéyec; Gi hélacnec ionarunec, gi Galilaia ic. ⁷¹ Zégic i eneyaoc zébiri amuma zéselima zéyec; Ic mérac niŋ zézu imi ni ménda ninzua. ⁷² Zéyu imuarunec kuruc qaru hatac éréhéc waŋec. Waŋu Yesunéj Kurucnéj hatac éréhéc ménda qaru geŋ haréwéc qaecgé némbésémaŋ imuhuc ézéyec imi Peteronéj niŋqelima siarec.

Yesu Pilatoac muru wagicma keŋgic.

15 ¹ Ama gianaŋiyu imucgeŋnec hofac oo ic kiwahécgina ienej galenj tosara zéma hénia acac kiwi ic tosara zéma kua meme ic moczoŋ iniguc focdac tocgéma ewa momacguc wamma zéareŋ wandacma Yesu dérécgéma wagicma kemma Pilato iwac muru opocgic. ² Opocgic Pilatonéj qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu me? Zéyu inéj melemma zéyec; Geŋgaoc zézaŋ. ³ Waŋu hofac oo ic kiwa ienej késpedesira sasala zémigic. ⁴ Pilatonéj muŋguc qesimima zéyec; Niŋzaŋ? Ienej guac késpedesi sasala zézu. Némac niŋac kitiwa ménj ménda zézaŋ? ⁵ Zéyu Yesunéj ac ménj muŋguc ménda meleŋu Pilatonéj welicgéyec.

⁶ Nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac Kendoŋ séc Yuda ic ienej hésa ama ic ménjac qara qacma hulacmimac niŋac Pilato welecmigic inéj ionac niŋ wamma ménj hulacmiaŋec. ⁷ Waŋu nalé imuaru ic tosara ic

embac onac qeri kumu wamma yaré meyacma wawaŋ meme imuac suraiguc ic mén̄ qehumugic énépésima hésa amaiguc onopocgic kecgcic, ionac sugcinaiguc ic mén̄ kerec, iwac qara imi Baraba. ⁸Waŋu ic embac tuŋ yanda ieneŋ haréma Pilatonéŋ haka waŋaŋec séciguc muŋguc waŋ énécmimacac niŋac qesimigic. ⁹Qesimigic Pilatonéŋ melemma zéyec; Yuda ic onac ic kewu imi wai énécmimaŋ niŋac waŋzu? ¹⁰Inéŋ hofac oo ic kiwa ieneŋ Yesu eŋ nimbupuc nimmima iwaru haigic imi niŋasaridarec. Imuac imuhuc qesiénécmiyec. ¹¹Waŋu hofac oo ic kiwa ieneŋ ic embac qeri kumu waŋ énécmigic ieneŋ yomuhuc qacma zégic; Yesu waina taru Baraba hulacna mayu! ¹²Waŋu Pilatonéŋ muŋguc qesiénécmiyec; Imuhuc zézuiguc Yuda ic onac ic kewu zémianzu i dimuhuc wammimaŋ? ¹³Zéyu ieneŋ muŋguc qacma zégic; Ic imi ic héŋgeŋa wéndaraiguc qena! ¹⁴Zégic Pilatonéŋ melemma énézéyec; Némac niŋac? Némac késpedesicac waŋec? Imuhuc zéyu selianec qacma zégic; Ic héŋgeŋa wéndaraiguc qena! ¹⁵Waŋu Pilatonéŋ ic embac niŋgic sécgémac niŋac Baraba hulac énécmima Yesu i mia hihilocnéŋ qema ic héŋgeŋa wéndaraiguc qemu niŋac yaré ic onac méraginaiguc haiyec.

Yaré ic ieneŋ Yesu zédési wammigic.

¹⁶Waŋu yaré ic ieneŋ Yesu wagicma baec galeŋac ama kewuya imuac demij qeriaiguc keremma yaré ic tuŋ mén̄ énézégic moczoŋ hama qutulaŋgégic. ¹⁷Waŋu yaréac maleku qouc qoucgia Yesu héimima hésa waiyagucnéŋ ic kewuac opoc mén̄ miŋzima orucyaiguc héimigic. ¹⁸Héimima mepésima zégic; Ohec Yuda ic ionac ic kewu! ¹⁹Imuhuc zéma uŋ qaulaleanéŋ orucyaiguc qema sépécgé mima simiŋ héima tacma sicgémigic. ²⁰Zézerec wammidacma yaréac maleku qouc qoucgia imi hetecgéma eŋeya malekuya héigic hiŋgacmiyu ic héŋgeŋa wéndaraiguc qemu niŋac wagicma séŋgaŋeŋ mama keŋgic.

Yesu ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic.

²¹Kemma hénaiiguc ic mén̄ ama areŋa mén̄ komora igucnec haréyu mihicŋigic. Iwac qara imi Simon, Kirene tauŋ igucnec, Aleksande zéma Rufu iorac maŋgocgira. Waŋu yaré ic eneŋ ic héŋgeŋa wéndara Yesuarunec wagicma seli seli wamma migic huayec. ²²Huayu Yesu wagicma baec mén̄ qara Golgota (Neŋaŋ aciguc; Oruc sic) imuaru kereŋgic. ²³Waŋu baec imuaru waiŋ dokuiguc sacmasi qara mér imi haima lelecgéma Yesu migic inéŋ waiyec. ²⁴Waŋu ieneŋ i ic héŋgeŋa wéndaraiguc qedacma malekuya mérénéŋ méré késamu imi hémma nimbiŋ zéma sumbic néma sécgina méndémma késagic. ²⁵Waŋu kaiwe kiwa 9 kilok waŋu qegic. ²⁶Qema ou iwac oruha hanecgeŋa iguc ic kitiwa emma naŋu imuaru ac wammigic sécy a yomuhuc oma qegic naŋec, Yomi Yuda ic ionac ic kewu. ²⁷Waŋu kowu nene ic éréchéc momacnec

ic héngenja wéndaraiguc urugic mén héiyaiguc mén kanayaiguc nanjoc. ²⁸ Waņu kiwi téréyaiguc ackuažéc heyu héla héiyec iminéj yomuhuc; Biria meme ic qétégina oloņgic imuaru i momacnec olommigic. ²⁹ Waņu ic embac baec imi ogicma keņha waņgic ienej orucgina gilima yomuhuc zébiri mima zégic; Aaha, gi ocmuņ téréya héndemma kaiwe haréwéc imuac qeriaiguc mekižicgémaņ zéanzaņ imi mia. ³⁰ Deguc geņgaocnec ic héngenja wéndara igucnec metecgé amuma mana! ³¹ Waņu hofac oo ic kiwa zéma héna acac kiwi ic ienej imuhucnec zédesi wammima eņawunec eminimma zégic; Ic tosara aņgégina tiénécmyec, néj eņeya aņgēja hia ménda tiamuzac. ³² Kristo Israel ic onac ic kewu inéj ic héngenja wéndara igucnec mayu hémmaguc ninžéņgéwiņ. Ic urugic iguc momacnec naņgic ierej imuhucnec ac imuhuc zéma zébiri miyoc.

Yesu uņaya waimiyec.

³³ Kecma kaiwe kiwa 12 kilok waņu siņinéj baec sécgéma heyu keņkecma maria 3 kilok waņu tecgéyec. ³⁴ Mariya 3 kilok imuaru Yesunéj selianec qacma zéyec; Eloi eloi lama sabaktani? Ac imuac hénia imi yomuhuc; Anutuna Anutuna némac niņac wainénzaņ? ³⁵ Waņu ic hosuru naņgic ionarunec tosaranej nimma zégic; Niņgic, Elia héihéré mizac. ³⁶ Waņu ic méjnéj foc kemma konduņ kagalic mén doku howura winigaiguc quduņgéma ic suņ susuriaiguc žikima Yesu gumuma zéyec; Waigic mambéc hénni, Elianej hama wagicma mamac me qahac. ³⁷ Waņu Yesu i muņguc kucnec qaru uņaya waimiyec. ³⁸ Waimiyu maleku horua yanda zaki téréya nezicgéma naņaņec imi namuņa igucnec ounec zuracgéma emu héniaiguc tecgéyu éréhéc waņec. ³⁹ Waņu yaré ic qété 100 ionac galēngina mén Yesuac wésiaiguc namma héņu humuyu yomuhuc zéyec; Hélacnec, ic yomi Anutuac Naņa kerec. ⁴⁰ Embac tosara eneņ momacnec lakec namma héņgic. Waņu ionac suginaiguc Maria Makdalanec^o zéma Yakobo komora zéma Yose iorac neņgocgira Maria zéma Salome i momacnec naņgic. ⁴¹ Ienej Galilaia baeciguc Yesu méndacmima weleņ qemima kecaņgic. Waņu embac sasala tosara Yesuguc Yerusalem éréma hagic ienej momacnec imuaru naņgic.

Yesu hoc kifaņaiguc haigic.

⁴² Oraņ imi Sabata tac niniņ, deguc imi imuac zéréņ qéréņ naléya, imuac niņ ama siņimaņ zé waņu, ⁴³ ic mén qara Yosefe Arimataia ama areņa yanda igucnec inéj bawa ménda yandiyu Pilatoaru kemma Yesu qamocya niņac qesiyec. Waņu ic imi kua meme tuņ ionac kiwa eņeņa kecma Anutuac héņgaleņ ama areņa yanda imuac mambéc kecaņec. ⁴⁴ Waņu Pilatonéj Hélacnec bec humuzac? Imuhuc zéma nimma yaré

o 15:40 Aram ac Migdala; Neņaņ aciguc neuņ kiropo ama lesu herec eņeņa.

ic qétégina 100 ionac galenгина zéyu hayu yomuhuc zéma qesimiyec; Ic imi bec humuzac? ⁴⁵Imuhuc qesimiyu yaré ic qétégina 100 ionac galenгинanéñ ézéyu niņasarima Yosefenéñ qamoc imi hia mema kemmac niñac zéyec. ⁴⁶Wañu Yosefenéñ kemma maleku qara linen imi boña mema Yesu qamora imi metecgéma maleku iminéñ osoma mema kemma kic suañ hoc yanda qésemma kifaña yanda meyacgéxic imuaru haima hoc ménñ qililingéyu kemma kuaya nézicgéyec. ⁴⁷Nézicgéyu Maria, Makdalanec zéma Maria, Yoseac neñgocya ierenéñ Yesu qamora dimucgeñ haigic heyec imi hima héñjoc.

Yesu humuc igucnec qelima yarec.

16 ¹Sabata nalé téréya tecgéyu, Maria, Makdalanec zéma Maria, Yakobo neñgocya zéma Salome i Yesu qamora naecmimu niñac haléc héménaguc boña medacgic. ²Wañu Sondaiguc ama gĩañima kaiwe kiwa éréyu kic suañiguc kereñgic. ³Wañu keñkecma yomuhuc eminiñgic; Kicsuañ kuaya igucnec mérénéñ hoc imi qililingé nénécmimac? ⁴Imuhuc zéma kic hima héñgic hoc imi qililiñ gégyawac heyec, wañu hoc imi kuney yanda. ⁵Wañu kic suañ qeriaiguc keremma héiginaiguc geñ ic merac ménñ maleku horua lalac lalacyaguc taru hémma aurigic. ⁶Wañu inéñ énézéyec; ³énéngina ménda hiriyu. Ini Yesu Nazareteneç, ic héñgeña wéndaraiguc qegic i hémbiñac zéma hazu imi ni ninzua. Inéñ bec qelima yarec. Yomuaru ménda hezac. Hehe duña haigic yomi héñgic. ⁷Ini kemma tohotoho ichéra zéma Petero yomuhuc énézému; Inéñ énézéyec séc walac Galilaila baeciguc kenzac. Imuaru kemma hémmu. ⁸Zéyu embac ieneñ zénéngina hiriyu welicgéma kic suañ qeria igucnec focdac mama néñgacma keñgic. Wañu bacgina yandiyu ac imi ic ménñ ménda énézégic.

Yesunéñ hicñi énécmima ai memu niñac meseli énécmiyec.

⁹Yesunéñ Sonda gĩañ gĩañacnec qelima yacma Maria Makdalanec, becneç uña biria 7 nesi énécmiyec embac imi walac hicñimiyec.

¹⁰Hicñimiyu kemma ic tosara Yesuguc kecañgic ieneñ siacma kecgic suruc wañ énécmiyec. ¹¹Wañu ieneñ Yesu qelima yacma embac hicñimiyec suruc imi nimma ménda ninzénégic.

¹²Wañu imuac andiaiguc ionarunec ic éréhéc ama ménñiguc keñoc. Hénaiguc Yesunéñ kic tanera melemma hicñi érécmiyec. ¹³Hicñi érécmiyu kemma tosara énézéyic imi imuhucnec ménda ninzénégic.

¹⁴Imuac andiaiguc tohotoho ichéra 11 tocgéma nene nema tacgic hicñi énécmiyec. Wañu Yesu qelima yaru héñgic ieneñ imuac ac suruc énézégic. Wañu qerigina seligiyu ménda ninzénégic niñu ménda sécgéyu ac wañ énécmiyec. ¹⁵Wañu toroqema yomuhuc énézéyec; Ini baera baera kemma ic kecçu séc buña suruc hiabia imi énézému. ¹⁶Ninzénégéma doku

naecmac imi Anutunéj késayu kekec hémbénaŋa kecmac. Waŋu ménda ninzénjému imi kápésicgina niŋac zétecgé énécmimac. ¹⁷Ninzénjému i haka icnéj ménda memeya yomuhucya méndac énécmimac; Nuac qacnaiguc uŋa biria nesi énécmimu, waŋu ac méréra zému. ¹⁸Mokolej késama doku kumiŋaguc negic ménda mebiri énécmimac, ic hafiginaguc ionac orucginaiguc méragina haigic hafigina qahac wammac.

Anutunéj Yesu wagicma eŋec.

¹⁹Miŋ Kewu Yesunéj ac énézédaru Anutunéj i wagiru kurumeŋiguc emma Anutuac héiyaiguc tarec. ²⁰Waŋu tohotoho ichéra ienej kemma ama baec séc ackuažéc imi zéaugic Miŋ Kewunéj iniguc momacnec ai meyu haka icnéj ménda memeyanéj hicŋi énécmima ackuažéc imi meseliyec. ²¹(Ménda hezac)^p ²²(Ménda hezac)

P 16:21 Kiwi tosaraiŋuc kiwi yomuac tetcgiaiguc yomuhuc ooyawac hezac; Embac imi fodac Petero zéma iwac alahéra haka hicŋiyec imi énézéyec. Imuac andiaiguc, Yesunéj ic embac dimuhuc aŋgéj tiénécmimac buŋa suruc téréya zéma hémbénaŋa imi énézému niŋac tohotoho ichéra méli énécmiyu baec néwéc néwéc keŋgic.